

تنوع فرهنگی و زبانی در جامعه اطلاعاتی

مترجم: غلامرضا امیرخانی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۱
۱۸

UNESCO

Cultural and Linguistic
Diversity in the
Information Society

Translated by:
Gholamreza Amirkhani

NATIONAL LIBRARY AND ARCHIVES OF THE I.R. OF IRAN

2005

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تنوع فرهنگی و زبانی در جامعه اطلاعاتی

مترجم: غلامرضا امیرخانی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تهران: ۱۳۸۴

۵۰۷۶۶

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تنوع فرهنگی و زبانی در جامعه اطلاعاتی / تهیه‌کننده یونسکو؛ مترجم غلامرضا امیرخانی. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۴. ۹۶ ص.

ISBN: 964-446-151-7 ریال ۶۰۰۰

Cultural & linguistic diversity in the information society, c2003.

عنوان اصلی:

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.
۱. جامعه اطلاعاتی. ۲. ارتباط و تکنولوژی. ۳. چند فرهنگی. ۴. زبان - تنوع. ۵. فضای مجازی - جنبه‌های اجتماعی. الف. امیرخانی، غلامرضا، ۱۳۴۸ - ، مترجم. ب. یونسکو، Unesco. ج. سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. د. اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی (۲۰۰۳=۱۳۸۲: ژنو) Word Summit on the Information Society (2003: Geneva).

۳۰۳/۴۸۳۳

HMA۵۱/ت۹

۱۳۸۴

م۸۳-۴۳۱۸۰

کتابخانه ملی ایران

ISBN: 964-446-151-7

شابک: ۷-۱۵۱-۴۴۶-۹۶۴

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تنوع فرهنگی و زبانی در جامعه اطلاعاتی

مترجم: غلامرضا امیرخانی

ویراستار: فهیمه غنی‌نژاد

نظارت فنی: احمد امیرگانی، پرویز بختیاری

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: اول

لیتوگرافی: تصویر

چاپ و صحافی: دانا

تاریخ انتشار: ۱۳۸۴

قیمت: ۶۰۰۰ ریال

انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
ساختمان گنجینه اسناد، بزرگراه شهید حقانی، مقابل استاد یوم ورزشی شهید کشوری،
تهران ۱۵۴۸۶، تلفن: ۲۲۵۵۸۶۸؛ دورنگار: ۲۹۰۰۲۷۹
نمایشگاه و فروشگاه
میدان ولی عصر (عج)، خیابان شقایق، خیابان به‌آفرین، شماره ۶۰ تلفن: ۶۴۹۱۹۴۶

پیشگفتار

یونسکو از آغاز از روند مقدماتی "همایش جهانی دربارهٔ جامعهٔ اطلاعاتی"^۱، به‌طور کامل حمایت کرده و موفق شده است موضع آن را با کمک به تدوین اعلامیهٔ اصول^۲ و "برنامهٔ کار"^۳، که انتظار می‌رود همایش آنها را بپذیرد، تقویت و ترویج کند.

موارد پیشنهادی از سوی یونسکو برای درج در "اعلامیهٔ اصول" و "برنامهٔ اقدام" بر پایهٔ رسالت یونسکو استوار است که این سازمان را وامی‌دارد به ترویج مفهوم جوامع دانش‌مدار^۴ به جای جامعهٔ اطلاعاتی^۵ جهانی بپردازد، چرا که تقویت جریان اطلاعات به تنهایی برای دستیابی به فرصت‌های توسعه که دانش در اختیار می‌گذارد، کافی نیست. بنابراین به بینشی پیچیده‌تر، کلی‌تر و جامع‌تر و دیدگاهی تحول طلب نیاز است.

پیشنهادهای ارائه شده پاسخ‌هایی هستند به چالش‌های اصلی که امر ساختن جوامع دانش‌مدار با آنها روبرو است. این چالش‌ها عبارتند از: (۱) کم کردن شکاف دیجیتالی که نابرابری موجود در توسعه را نشان می‌دهد و گروه‌ها و کشورهای را به تمامی از فواید اطلاعات و دانش محروم می‌سازد؛ (۲) ضمانت جریان آزاد و دسترسی برابر به داده‌ها و اطلاعات و بهترین طرز عمل‌ها و دانش در جامعهٔ

1. World Summit on the Information Society (WSIS) همایش جهانی دربارهٔ جامعهٔ اطلاعاتی

2. Declaration of Principles

3. Plan of Action

4. Knowledge Societies "جوامع دانش‌مدار"

5. Information Society

اطلاعاتی؛ و ۳) رسیدن به اجماع بین‌المللی در مورد هنجار و اصول جدید مورد نیاز.

جوامع دانش‌مدار باید کاملاً بر اساس تعهد به اصول حقوق بشر و آزادی‌های اساسی از جمله آزادی بیان بنا شوند. همچنین این جوامع باید تحقق کامل حق تحصیل و تمام حقوق فرهنگی را تضمین کنند. در جوامع دانش‌مدار باید دسترسی به حوزه عمومی اطلاعات و دانش برای اهداف آموزشی و فرهنگی تا حد ممکن گسترده باشد و اطلاعات با کیفیت عالی، متنوع و قابل اعتماد تأمین، و بر تنوع فرهنگ‌ها و زبان‌ها تأکید ویژه شود.

در جوامع دانش‌مدار باید تولید و اشاعه مواد آموزشی، علمی و فرهنگی، حفظ میراث دیجیتال، کیفیت آموزش و یادگیری، امور حیاتی محسوب شوند. شبکه‌های متخصصان و گروه‌های مجازی دارای علائق مشترک باید گسترش یابند چرا که وجود اینان برای مبادلات و همکاری‌های سودمند و مؤثر در جوامع دانش‌مدار اساسی است. تکنولوژی‌های ارتباطی و اطلاعاتی^۱ باید هم به عنوان رشته آموزشی و هم به مثابه ابزار آموزش در توسعه خدمات توانمند آموزشی دیده شوند.

بالاخره اینکه این فناوری‌ها تنها ابزار نیستند، بلکه آگاهی‌دهنده و شکل‌دهنده موقعیت‌های ارتباطی و نیز روند تفکر و خلاقیت ما هستند. چگونه باید عمل کنیم تا این انقلاب اذهان و ابزار تنها به سود گروه اندک کشورهای بسیار پیشرفته اقتصادی نباشد؟ چگونه می‌توانیم و فکری را برای دسترسی به این منابع اطلاعاتی همه امکان‌پذیر کنیم و بر موانع اجتماعی، فرهنگی و زبانی فائق آییم؟ چگونه باید

نشر مطالب بسیار متنوع رو به افزایش را که بالقوه منبع غنی سازی برای همه بشریت است، گسترش دهیم؟ چه فرصت های آموزشی به واسطه این ابزار جدید ارتباطی فراهم می شود؟

اینها پرسش های اساسی ای هستند که اگر قرار است جوامع دانش مدار واقعیت یابند و فضای جهانی برای تعامل و مبادله ایجاد کنند، باید به آنها پاسخ داده شود. همچنین این پرسش ها، پرسش هایی اند که عاملان توسعه این فناوری ها یعنی دولت ها، مؤسسات خصوصی و جوامع مدنی باید به اتفاق پاسخ آنها را بدهند.

یونسکو قصد دارد متن هایی را به مناسبت برگزاری "همایش جهانی درباره جامعه اطلاعاتی" که تعدادی از نگران کننده ترین پرسش هایی را که در بالا ذکر شد، به طور خلاصه در آنها آمده، در اختیار تمام شرکت کنندگان قرار دهد. این متون به شرکت کنندگان کمک می کنند تا برآوردی از تغییرات ناشی از ظهور فناوری های نوین اطلاعات و ارتباطات (NICTs)^۱ داشته باشند. این متون به توان توسعه، مشکلات پیش رو، راه حل های ممکن و برنامه های مختلف یونسکو و سازمان های همکار آن می پردازد.

عبدالوحید خان^۲

قائم مقام بخش ارتباطات و اطلاعات یونسکو^۳

1. NICTs; New Information and Communication Technologies

2. Abdul Waheed Khan

3. Unesco's Assistant Director-General for Communication and Information

فهرست مندرجات

بیانیه جهانی یونسکو در مورد تنوع فرهنگی	۶
پیشنهاد یونسکو درباره حمایت از تکثرزبانی و دستیابی جهانی به.....	۱۸
فضای شبکه و منشور حفظ میراث دیجیتال:	
ترجمه در محیط شبکه	۴۲
ارتباط با سایت‌های سودمند	۵۰
حقوق پدیدآورندگان در محیط دیجیتال	۵۲

پیوست ها :

بیانیه جهانی یونسکو در مورد تنوع فرهنگی (ضمیمه ۱)	۶۳
پیشنهاد تقویت و کاربرد چند زبانی و دسترسی جهانی به فضای شبکه	۷۳
(ضمیمه ۲)	
منشور نگهداری میراث دیجیتال (ضمیمه ۳)	۸۶

بیانیه جهانی یونسکو در مورد تنوع فرهنگی :

محیط شبکه، تنها حامل و تشکیل‌دهنده اطلاعات نیست بلکه برای برقراری ارتباط و تبادل نظر نیز مورد بهره‌برداری واقع می‌شود .

غنی بودن گنجینه‌های اطلاعاتی راجع به هنجارها و فرهنگ‌های مختلف، که در اینترنت قابل دسترسی است، افراد را قادر می‌سازد تا علی‌رغم تأثیر فرهنگ‌های دیگر ، به فرهنگ خود پای‌بند باشند. اما مشکل اینجاست که اطلاعات و خدمات موجود در اینترنت معمولاً به زبان‌های غالب دنیا ارائه می‌شود. پیامد این وضعیت، انحطاط تنوع زبانی و فرهنگی، نابودی سریع‌تر زبان‌ها و آداب و رسوم اقوام مختلف خواهد بود .

تکثیر غیرقانونی نظریات و مطالب پدیدآورندگان و صاحبان فکر و اندیشه، تهدیدی دیگر فرا روی تنوع فرهنگی و مانعی سر راه توسعه و بسط محصولات فرهنگی است. از این‌رو باید بین حفظ حقوق اخلاقی و مادی پدیدآورندگان از یک سو، و دسترسی عمومی به آثار ادبی، علمی، هنری و سایر خدمات فرهنگی از سوی دیگر، تعادل برقرار شود.

چنانچه بخواهیم محیط شبکه را محدودکننده گسترش اطلاعات فرض کنیم، تمام این نظریات نیاز به بررسی خواهد داشت. آنچه در این زمینه باید مدنظر قرار گیرد در قالب بیست بند بیانیه جهانی یونسکو در مورد تنوع فرهنگی در سال ۲۰۰۱ لحاظ شده که در واقع محور مذاکرات همایش سران کشورها در خصوص جامعه اطلاعاتی در ژنو (دسامبر ۲۰۰۳) است. همچنین توجه به این عوامل را در

طرح‌هایی که از طرف یونسکو با همکاری بخش‌های مختلف سازمان ملل متحد ، دولت‌ها و سازمان‌های غیردولتی آغاز شده است می‌توان نظاره‌گر بود.

یونسکو و تنوع فرهنگی:

یونسکو از زمان تشکیل در سال ۱۹۴۵ تاکنون ، به اهمیت تنوع فرهنگی توجه داشته است و در این جهت، افزایش سطح دانش و نیز درک دو جانبه میان گروه‌های استفاده‌کننده از رسانه‌های ارتباط جمعی، جزو ماموریت‌هایش به‌شمار می‌رود. این امر تنها از طریق اخذ موافقت‌های بین‌المللی به منظور پیشبرد جریان آزاد اندیشه‌ها و پشتیبانی از اعتلای آموزش و پرورش فردی و گسترش دانش و فرهنگ میسر می‌گردد. در بیانیه جهانی، ضرورت برقراری صلح پایدار و ارتباط مستقیم آن با تعامل، تنوع و انعطاف‌پذیری فرهنگی مورد تصریح قرار گرفته است. اهمیت این نظریات و جایگاه نمادین فرهنگ، پس از رویداد یازده سپتامبر ۲۰۰۱ و عواقب آن، به‌خوبی آشکار شد .

در اعلامیه سازمان آمده است : در حالی که پدیده جهانی شدن در کنار پیشرفت‌های سریع در زمینه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، شرایط لازم را برای گفتگوی میان فرهنگ‌ها و تمدن‌ها می‌آفریند، تهدیدی برای مقوله تنوع فرهنگی نیز به‌شمار می‌آید .

تنوع فرهنگی را به عنوان بخشی از میراث مشترک بشریت، که منبعی برای مبادله اطلاعات، خلاقیت و نوآوری است، می‌توان با تنوع زیستی در جهان طبیعت مقایسه و آن را لازمه زندگی بشری محسوب کرد. از این‌رو برای استفاده نسل‌های

حال و آینده باید آن را پاس بداریم و همانند بخشی مهم از حقوق بشر به آن توجه نماییم. با اینکه مفاهیم مختلف تنوع فرهنگی در بیانیه‌های بین‌المللی، طرح‌ها و حتی در قراردادهای ثبت شده توسط یونسکو و گردهمایی‌های منطقه‌ای و بین‌المللی مورد بررسی قرار گرفته است اما بیانیه جهانی را - که در سال ۲۰۰۱ در مورد تنوع فرهنگ‌ها به تصویب رسیده - می‌توان جزو اولین مواردی دانست که در آن به‌طور جامع و کامل به این مسئله پرداخته شده است.

مطالب اولیه عنوان شده در مورد تنوع فرهنگی به قرار زیر است:

- سال ۱۹۶۶، بیانیه اصول کلی در مورد همکاری‌های بین‌المللی.
 - سال ۱۹۸۰، طرح‌های پیشنهادی در مورد وضعیت هنرمندان.
 - سال ۱۹۸۹، بیانیه مربوط به حفظ فرهنگ ملی و بومی.
- و قراردادهای لازم الاجرای قانونی از قبیل:
- سال ۱۹۵۰، موافقت‌نامه اخذ شده در ارتباط با واردات کالاهای تربیتی، علمی، فرهنگی (پیمان فلورانس).
 - سال ۱۹۵۲، قرارداد حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان و پیمان حق انتشار جهانی.

همه موارد ذکر شده بالا در مقدمه بیانیه به ثبت رسیده، هرچند که مفهوم و نقش فرهنگ با گذشت زمان تحول یافته است.

کنفرانس جهانی سیاست‌های فرهنگی (مکزیکوسیتی، ۱۹۸۲) مفهوم محدود فرهنگ را به یک مفهوم جامع و گسترده تغییر داده است. این مفهوم، واژه

فرهنگ را با مضامینی از قبیل پیچیدگی کلی ویژگی‌های احساسی، ذهنی، روحی و مذهبی متمایز توصیف می‌کند که این تعاریف خود بیانگر وجود یک جامعه یا گروه اجتماعی هستند. این مفاهیم گسترده از طرف کمیته جهانی توسعه و فرهنگ به تصویب رسیده و در سال ۱۹۹۸ در همایش دولتی‌ای که با موضوع توسعه سیاست‌های فرهنگی در استکهلم برگزار شده، مورد تأیید قرار گرفته است. در آن اجلاس، تنوع فرهنگی، اصل ساختاری و بنیادی فرهنگ اجتماعی جهان نامیده شده که دربرگیرنده ارزش‌ها و هنجارهای مختلف و منبع الهام بخش کارکردهای اجتماعی هر ملت است.

برنامه عملی‌ای که در همایش استکهلم به تصویب رسیده، بر لزوم شناسایی ارزش‌های فرهنگی جهان تأکید دارد و این در حالی است که تنوع فرهنگی و ضرورت حفظ مبانی و ویژگی‌های منحصر به فرد هر فرهنگ را به رسمیت می‌شناسد. نتیجه این نگاه، بالا رفتن میزان تفاهم، احترام متقابل و پرهیز از بروز هرگونه خطر، کشمکش و درگیری است. نکته مهمی که در این همایش ذکر شد این بود: گرچه پدیده جهانی شدن و گرایش‌های مربوط به آن، روابط بین فرهنگ‌ها را تقویت می‌کند اما هم‌زمان تهدیدی، برای تنوع و کثرت‌گرایی فرهنگی به‌شمار می‌رود.

انعکاس اصول و مبانی فوق‌الذکر در مقدمه بیانیه جهانی اجلاس سران، نشانگر پیوند میان مقولاتی نظیر توسعه انسانی، حفظ هویت افراد، کثرت‌گرایی و حقوق بشر با کوشش‌هایی است که در مسیر تقویت همکاری‌های بین‌المللی و تبادل کالاها و خدمات فرهنگی انجام می‌پذیرد.

عوامل مؤثر در تصویب بیانیه جهانی یونسکو:

اجلاس کارشناسان با موضوع «فرهنگ: کالایی بدون جایگزین» و در ادامه، میزگرد وزیران فرهنگ با موضوع «فرهنگ و نوآوری در فرآیند جهانی شدن» که به ترتیب در ژوئن و نوامبر سال ۱۹۹۹ برپا شد، مقدمه ای برای تصویب بیانیه جهانی بود.

نظریات ارائه شده در این اجلاس، بر لزوم حفظ و ارتقای تنوع فرهنگی با توجه به پدیده جهانی شدن تأکید داشت. به دنبال آن، در سپتامبر سال ۲۰۰۰، گروه دیگری از کارشناسان در حاشیه کنفرانس عمومی در پاریس تشکیل جلسه دادند و در زمینه ارتباط میان فرهنگ ها، نیازها و پدیده جهانی شدن به بحث پرداختند. در جلسه شماره ۱۶۰ سازمان که در اکتبر سال ۲۰۰۰ برگزار شد، طرح های پیشنهادی مورد موافقت هیئت اجرایی یونسکو قرار گرفت. سه ماه بعد دستورات مربوط به آن در میزگرد دوم وزیران فرهنگ اعلام شد و کلیاتش با عنوان «سال های ۲۰۰۰ - ۲۰۱۰: تنوع فرهنگی، چالش های پیش رو» به شرح زیر به تصویب رسید:

تعامل بیشتر میان کشورهای شمال و جنوب، به منظور کمک به بخش جنوبی در توسعه و گسترش تولیدات فرهنگی، سازماندهی بازارهای روبه رشد محلی و تأمین دسترسی به نظام های توزیع بین المللی؛ حمایت از حقوق آفرینش های فکری و هنری؛ ضرورت افزایش اقدامات مربوط به جلوگیری از قاچاق کالاهای فرهنگی و نظارت بر جهانگردی فرهنگی.

در این میان، یونسکو به عنوان مؤثرترین سازمان بین‌المللی برای آغاز یک دوره سیاست حزبی مشترک شناخته شد. به دنبال رایزنی‌های گسترده‌ای که با کشورهای عضو و سازمان‌های بین‌المللی نظیر کمیته اروپایی، سازمان تجارت جهانی، سازمان بین‌المللی کشورهای فرانسه زبان و شبکه بین‌المللی سیاست‌های فرهنگی انجام گرفت، اصول کلی و مسائل مهم مطروحه، شرح و تفصیل داده شد. پیش‌نویس مقدماتی بیانیه در آوریل سال ۲۰۰۱ در اختیار هیئت اجرایی یونسکو قرار گرفت و طرح نهایی، در گردهمایی‌های بعدی سازمان با کشورهای عضو و با توجه به نظریات ارائه شده به تصویب رسید. در زمان برگزاری این گردهمایی، دو عقیده اصلی مشخص شد. نخست اینکه اگر همزیستی مسالمت‌آمیز بین فرهنگ‌های مختلف یک کشور پدید آید، تنوع فرهنگی را باید در مفهوم حمایت از حقوق بشر خلاصه کرد. به هر حال هیچ منبع خاصی برای پاسخ‌گویی به نیازهای مربوط به خدمات و کالاهای فرهنگی ارائه نشده است. عقیده دوم، درحالی‌که اهمیت بیانیه و ارتباط آن با انسان و حقوق فرهنگی‌اش را نادیده نمی‌گیرد، بر این باور است که تنوع در نوآوری پدیدآمده از تولیدات فرهنگی، کمکی درخور به مقوله توسعه خواهد بود.

برنامه‌ریزی فرهنگی در سطح ملی باید از تمرکز فزاینده روی گروه محدودی از آفرینندگان آثار که از ظرفیت‌های پیشرفته فنی برای تولید برخوردار هستند، پرهیز نماید. چرا که وقوع چنین حالتی، هویت واقعی یک ملت را در معرض نابودی قرار می‌دهد. بررسی ارتباط علت و معلولی بین مقوله کثرت‌گرایی فرهنگی، به معنای تبادل مثبت میان افراد با زمینه‌های فرهنگی مختلف، و ارضای

فعالیت‌های نوآندیشانه ایشان و همچنین چارچوب‌های چندگانه بیان عقاید از طریق آفرینش محصولات فرهنگی از جمله مسائلی است که در پیش‌نویس پایانی بیانیه آورده شده است.

حفظ اصول کلی در بیانیه جهانی

این بیانیه حول چهار موضوع اصلی تنظیم شده است :

۱. تنوع فرهنگی و کثرت گرایی
 ۲. تنوع فرهنگی و حقوق بشر
 ۳. تنوع فرهنگی و نوآوری
 ۴. تنوع فرهنگی و انسجام بین المللی
- طرح عملی کار شامل ۲۰ نکته، به اعلامیه افزوده شد و کشورهای عضو متعهد شدند که این بیانیه را انتشار داده، تأثیر آن را بهبود بخشند.

۱. تنوع فرهنگی و کثرت گرایی:

بیانیه جهانی، جایگاه تنوع فرهنگی را در قلب فرآیند توسعه می‌داند و از آن نه تنها به عنوان عامل رشد اقتصادی، بلکه به عنوان وسیله‌ای برای دستیابی مناسب‌تر به موضوعات فکری، احساسی، اخلاقی و معنوی یاد می‌کند.

۲. تنوع فرهنگی و حقوق بشر:

بیانیه جهانی، قاطعانه، تنوع فرهنگی را در مفهوم خود، مرتبط با حقوق بشر و آزادی‌های تصریح شده در آن قلمداد کرده و این دو را تفکیک‌ناپذیر شمرده است (ماده شماره ۴ بیانیه).

حقوق فرهنگی تحت موضوعاتی نظیر: آزادی بیان، آزادی انتشار آثار فردی به زبان مورد علاقه صاحب اثر، حق برخورداری از آموزش و پرورش مناسب و حق شرکت در عرصه فرهنگی جامعه و انجام فعالیت‌های فرهنگی با رعایت موازین حقوق بشر و آزادی‌های اساسی دیگران؛ شناخته شده است (ماده شماره ۵ بیانیه). در این بیانیه، آزادی بیان رسانه‌های کثیرالانتشار، استفاده از برنامه‌های چندزبانه، دسترسی یکسان به منابع هنری، علمی و دانش فنی شامل محمل‌های دیجیتالی، و امکان دستیابی به ابزار بیان و نشر آثار از جمله تعهدات مقوله تنوع فرهنگی به شمار آمده است (ماده شماره ۶ بیانیه).

۳. تنوع فرهنگی و نوآوری :

در این بیانیه اذعان شده، اگرچه پیشرفت‌های فنی فرصت‌های فراوانی را برای بروز خلاقیت افراد گشوده است، اما از حقوق نویسندگان، هنرمندان و صاحبان آثار نباید غافل شد. خدمات و محصولات فرهنگی نیز به‌عنوان بیان‌کننده هویت هر فرهنگ، مورد توجه قرار گرفته است و ارزش‌ها و مفاهیم موجود در آن را می‌توان به‌عنوان کالاهای و ابزارهای مورد نیاز مصرف‌کنندگان در نظر گرفت (ماده شماره ۸ بیانیه).

همچنین در این بیانیه به ایجاد تعادل در حفظ حقوق دولت‌ها به‌منظور تعیین خط‌مشی سیاست فرهنگی به‌عنوان یک وظیفه عمومی اشاره شده است. ضمن آنکه سیاست‌های مذکور باید توسط تولیدات فرهنگی، که ابزاری در جهت دفاع از حقوق هر فرهنگ در سطح محلی و جهانی هستند، شرایط مناسبی را برای تولید و نشر محصولات گوناگون فرهنگی فراهم نمایند (ماده شماره ۹ بیانیه).

۴. تنوع فرهنگی و انسجام بین المللی:

در این بیانیه، یونسکو مسئولیت انتقال اصول بیانیه و برنامه عملی آن را در زمینه سیاست توسعه به عهده گرفته است. در گردهمایی سازمان نیز سعی شده تا همه اعضا یا به تعبیر دیگر تمام دولت ها سازمان های دولتی و غیردولتی بین المللی و بخش های خصوصی بتوانند مفاهیم و سیاست گذاری های لازم در حوزه تنوع فرهنگی را تقویت کنند (ماده شماره ۱۲ بیانیه).

برنامه عملی :

کشورهای عضو خود را موظف دانسته اند به منظور اجرای اصول اساسی بیانیه، به ۲۰ هدف از اهداف مهم آن عمل نمایند. در این میان محیط شبکه شمشیر دو لبه ای است که می توان از آن برای تسریع در اجرای این اهداف یا جلوگیری از آن استفاده کرد. به عنوان مثال، اهداف شماره ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۶ و ۱۷ به گونه ای آشکار، افزایش سطح دستیابی دیجیتالی کشورهای در حال توسعه به بازارها و منابع موجود را مد نظر قرار داده است. در این زمینه کشورهای عضو متعهد شده اند تا سطح سواد دیجیتالی را افزایش دهند و دسترسی جهانی به تمام اطلاعات در سطح ملی را بهبود بخشند (هدف شماره ۱۰).

یونسکو به منظور حمایت از خلاقیت و نوآوری در تولید برنامه های محلی برای تلویزیون، رادیو و رسانه های خبری، برنامه ای را با عنوان «محتوای خلاق» آغاز کرده است. در این برنامه، یونسکو از مجموعه های نرم افزاری، که قابلیت کار

با برنامه‌های چندزبانه و گشودن راهی نو برای تحصیلات بالاتر تا سطح حرفه‌ای را دارند، بهره می‌برد.

کشورهای عضو همچنین متعهد شده‌اند شکاف دیجیتالی موجود را در جهت توسعه کشورها اصلاح کنند. این کار از طریق افزایش سطح دستیابی، تسلط فناوری جدید اطلاعاتی به علاوه فراهم شدن زمینه انتشار محصولات فرهنگی همگانی و دستیابی به منابع دیجیتالی موجود در زمینه‌های آموزشی، فرهنگی و علمی صورت می‌گیرد (هدف شماره ۱۱).

یونسکو اقدامات اولیه متعددی را به منظور تحقق بخشیدن به تعهد خود در زمینه افزایش سطح سواد و دانش دیجیتالی و اشاعه محصولات فرهنگی انجام داده است. به عنوان مثال می‌توان به یک بسته (کیت) آموزشی اشاره کرد که «فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات» نام دارد و محتوی ابزارهای آموزشی مورد نیاز برای دسترسی رایگان به اینترنت و یک حلقه لوح فشرده است.

یونسکو همچنین از ایجاد ابزارها و ساختارهای اطلاعاتی برای آموزش از راه دور فناوری اطلاعات و ارتباطات حمایت می‌کند. طرح هنر دیجیتالی (digiart) سعی در توسعه هنرهای الکترونیکی و دیجیتالی از طریق تعامل بین هنرمندان شمال و جنوب، دانشجویان و پژوهشگران دارد. یونسکو از راه‌اندازی ایستگاه‌های رادیویی محلی وابسته به مراکز چندرسانه‌ای، که اداره کنندگان آن افراد بومی باشند و به زبان محلی برنامه پخش کنند، نیز حمایت به عمل می‌آورد. این امر به روستاهای دور دست امکان می‌دهد تا با هم و با بقیه نقاط جهان ارتباط برقرار

کنند و از این رو، میزان فقر کاهش یافته پاسخگویی به نیازهای عامه مردم رشد بیشتری می‌یابد.

دولت‌ها همچنین متعهد شده‌اند به منظور حفظ تنوع فرهنگی در رسانه‌ها و شبکه‌های اطلاعاتی جهانی، سطح تولید مضامین متنوع فرهنگی را در رسانه‌ها بالا برده، در بهبود فرآیندهای مربوط به انتشار و توزیع آن کوشش نمایند (هدف شماره ۱۲).

محیط شبکه، ابزاری مناسب برای فراهم آوردن بازارهای آتی و سریع، و شناساندن هنرمندان است؛ به طوری که در نمونه‌های سنتی غیرقابل تصور است. هرچند که از سویی دیگر، مبارزه با پخش غیرقانونی آثار را بسیار دشوار خواهد ساخت. طرح عملی، در حالی که از حقوق عمومی دستیابی به فرهنگ حمایت می‌کند، متعهد شده است تا حمایت از کپی‌رایت و حقوق مربوط به آن را در زمینه توسعه خدمات و پاداش منصفانه برای آثار اخلاقی تضمین نماید. در میان طرح‌هایی که توسط یونسکو حمایت می‌شود، باید از برنامه ضد قاچاق در آفریقا، که انجمن بین‌المللی موسیقیدانان مجری آن است، نام برد. این برنامه نیاز به همکاری آفرینندگان آثار فرهنگی برای راه‌اندازی بازارهای قابل تأسیس محلی دارد. این‌گونه بازارها، به بازار جهانی و شبکه‌های بین‌المللی توزیع دسترسی دارند (هدف شماره ۱۷).

پیمان جهانی یونسکو درباره تنوع فرهنگی، با هدفی دوجانبه آغاز شد. اهداف راهبردی آن عبارت‌اند از: اشتراک در دانش، ساختار گنجایشی، اعمال کپی‌رایت و ایجاد بستری مناسب برای توسعه عملی بازارهای کوچک و متوسط

فرهنگی در زمینه انتشار کتاب، ضبط موسیقی، فیلم و مواد دیداری- شنیداری، چندرسانه‌ای، صنایع دستی و طراحی. معاهده حاضر، به کمک همکاری‌های مبتکرانه‌ای که بخش‌های عمومی، خصوصی و غیرانتفاعی را در برمی‌گیرد، شبکه‌ای متشکل از دولت‌ها، سازمان‌ها، بنیادها و شرکت‌های مختلف را پدید می‌آورد که توانایی پاسخگویی به نیازهای هنرمندان شاغل در بخش‌های مختلف فرهنگی کشورهای در حال رشد را دارد.

راه پیش رو:

از زمان تصویب بیانیه جهانی، مناقشات فزاینده‌ای بر سر این مسئله پیش آمد که در صورت نیاز به تشدید اقداماتی در حمایت از تنوع فرهنگی، و ایجاد جریانی در سطح جهانی برای رسیدن به این هدف، صرفاً صدور بیانیه کافی نیست و باید از تعهدات حقوقی بهره برد، اگر بحث‌هایی جریان داشته مبنی بر اینکه حمایت از تنوع فرهنگی و تقویت آن از طریق ایجاد قراردادهای بین‌المللی که تشابهی با بیانیه جهانی ندارد و از لحاظ قانونی ممنوع است انجام بگیرد. در سی و دومین کنفرانس عمومی یونسکو در اکتبر ۲۰۰۳ سعی شد تا مسئله حمایت از تنوع مضامین فرهنگی و آثار هنری، موضوع اصلی یک قرارداد بین‌المللی باشد و به همین دلیل از مدیرکل یونسکو به منظور ارائه پیش‌نویس مقدماتی چنین طرحی در جلسه بعدی سازمان در سال ۲۰۰۵ دعوت به عمل آمد.

پیشنهاد یونسکو درباره حمایت از تکثرزبانی و دستیابی جهانی به فضای شبکه و منشور حفظ میراث دیجیتال:

در ماه اکتبر سال ۲۰۰۳، کنفرانس عمومی دو مقیاس استاندارد را تصویب کرد که این مقیاس ها بر توان فناوری اطلاعات و ارتباطات در جهت بالا بردن سطح آزادی بیان، تنوع زبانی و فرهنگی، آموزش، و دستیابی به اطلاعات، خصوصاً اطلاعات حوزه عمومی تأکید داشت. این مقیاس‌ها، توصیه‌هایی در مورد تبلیغ استفاده از برنامه‌های چند زبانه و دستیابی جهانی به محیط شبکه و همچنین منشور نگهداری از میراث دیجیتالی را در بر می‌گیرد.

پیشنهاد کاربرد برنامه‌های چندزبانه و حمایت از آن، و دستیابی جهانی به دنیای شبکه، با چهار مفهوم در ارتباط است که می‌بایست مورد بررسی قرار گیرد. از این‌رو تعداد زیادی از افراد می‌توانند از امکانات موجود فناوری اطلاعات و ارتباطات بهره مند شوند.

این چهار مفهوم عبارت‌اند از: گسترش و افزایش متن‌ها و نظام‌های چند زبانه، دستیابی به شبکه‌ها و خدمات مربوط، توسعه مضمون حوزه عمومی، و تأیید مجدد برقراری تعادل میان منافع دارندگان کپی‌رایت و منافع عمومی و حمایت از آن. هدف اصلی از تعریف چنین ملاک‌هایی، فراهم آوردن شرایط دستیابی منصفانه به اطلاعات و حمایت از توسعه انجمن‌های علمی چند فرهنگی است.

منشور حفاظت از میراث دیجیتال، بیانیه‌ای است مشتمل بر اصولی که به‌منظور کمک به کشورهای عضو در جهت آماده ساختن سیاست‌های ملی در راستای محافظت و نگهداری میراث دیجیتالی طراحی شده است. میراث دیجیتالی

منبعی بی‌بدیل از دانش و تظاهرات بشری است که مضمون آن می‌تواند فرهنگی، آموزشی، علمی، اجرایی و یا : فنی، قانونی، پزشکی و هر نوع اطلاعات دیگری باشد که به‌صورت دیجیتالی تولید شده یا از شکل‌های دیگر به شکل دیجیتالی درآمده باشد.

این میراث دیجیتالی، که به سرعت در حال رشد است، به طور جدی در معرض خطر منسوخ شدن سخت افزارها و نرم افزارهای رایانه‌ای قرار دارد. چرا که این میراث در آن‌ها تولید و ذخیره می‌شود. منشور حفاظت از میراث دیجیتالی بر این باور است که چون سخت افزارها و نرم افزارها میراث مشابهی را پی‌ریزی می‌کنند، از این رو نگهداری آن‌ها مستلزم وجود مقیاس‌های روشن است. یونسکو به دلیل اقدامات در دست اجرا جهت حمایت از مقولهٔ تکثر و دستیابی جهانی به منابع اطلاعاتی و دانش بشری، و در راستای تقویت جنبه‌های آموزشی، فرهنگی، و علمی توسعه اجتماعی، به این نظریه‌ها اولویت داده است. همچنین این سازمان در بخش حمایت و استفاده از میراث فرهنگی، علمی و اطلاعاتی اقوام مختلف نقش دارد و در حال فعالیت است.

تکثر و دستیابی به اطلاعات :

پدیده جهانی شدن، دور جدیدی از فعل و انفعالات تبادل اطلاعات را میان اقوام، قلمروهای اقتصادی و افراد آغاز کرده است. با این حال نباید از مشکلات و عوارض حاشیه ای آن غافل بود. در این زمینه مؤسسات بین‌المللی و مقامات کشوری وظیفه دارند که مسئله را به‌ویژه در موضوعات دستیابی به دانش، گسترش

و انتشار فناوری‌های جدید اطلاعات و ارتباطات، توسعه برنامه‌های چندزبانه در شبکه وب پیگیری نمایند. حتی اگر فناوری جدید توانایی تقویت سطح گسترده‌ای از جریان آزاد دانش را دارا باشد، باز فقدان راه حلی مناسب ممکن است به ایجاد شکاف میان جوامع گوناگون و دامن زدن به فقر اطلاعاتی منجر شود. بر این اساس است که چیرگی برخی زبان‌ها می‌تواند شیوه بیان را محدود کرده، یکسان شدن فرهنگ‌ها را در پی داشته باشد.

این مسئله یونسکو را بر آن داشت تا کشورهای عضو را در حرکت به سوی تصویب اصول پیشنهادی تشویق نماید. اصولی که افزایش کاربرد زبان‌های مختلف و دستیابی جهانی به فضای شبکه را تبلیغ می‌کند.

این جریان در سال ۱۹۹۷ و هنگامی آغاز شد که کنفرانس عمومی از دبیر کل سازمان خواست تا پیش‌نویس اصول پیشنهادی را در این باره ارائه دهد. بعدها پیش‌نویس طرح به منظور گنجاندن عقاید و نظریات تمام کشورهای عضو و دولت‌های داخلی و سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی که خواستار شرکت در آن بودند، به طور قابل توجهی تغییر یافت. این نظریه وجود دارد که اصول تصویب شده، بیانگر نقش اساسی یونسکو در عملکرد اجلاس سران کشورهای جهان در باره جامعه اطلاعاتی در سال ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵ است.

آسان سازی دستیابی به خدمات اینترنتی :

قابلیت استفاده شبکه‌ها و خدمات اینترنتی و دسترسی همگانی به آن‌ها، شرط لازم برای تضمین بهره‌مندی تمام کشورها و شهروندان از اطلاعات موجود در

وب است. موانع دستیابی عمومی به اینترنت شامل مشکلات اقتصادی، نرخ بالای اتصال به خدمات اینترنتی و فقدان زیرساخت‌های ارتباط از راه دور است. قوانین حفظ زیرساخت‌های ارتباط از راه دور به‌عنوان یک خدمت همگانی، مبحث عمده اساسنامه‌های قانونی در سطح بین‌المللی است. استانداردهای توسعه یافته اتحادیه بین‌المللی ارتباط از راه دور، که دستیابی افراد به این امکانات از اهداف آن به شمار می‌رود، نیز موضوع دیگری است که به آن پرداخته شده است. به هرحال، اتصال به خدمات اینترنتی که از طرف واحد ارتباطات بین‌المللی تصویب شده است و به عنوان پاسخی به تقاضای مصرف‌کنندگان خدمات ارتباط از راه دور در محدوده اختیارات آن قرار دارد.

در حالی که بسیاری از کشورهای صنعتی اتصال به شبکه اینترنت را کنترل نمی‌کنند، بسیاری از کشورهای در حال توسعه فعالیت فراهم‌آوردندگان خدمات اینترنتی یا دستیابی آن‌ها به شاهراه‌های اطلاعاتی را محدود کرده‌اند. در مجموع باید اذعان کرد که سیر گسترش و رشد اینترنت، ریشه در بازار قدرتمندی دارد که تعداد محدودی از عرضه‌کنندگان مهم بین‌المللی آن را در اختیار دارند. از این رو فراهم‌کنندگان خدمات اینترنتی در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته موظف‌اند تمام هزینه‌های کانال‌های بین‌المللی ارتباط از راه دور را برعهده گیرند.

حمایت از تکثر زبانی

زبان، ابزار ارتباطی افراد است و از طرفی، بخشی از میراث فرهنگی آنان به‌شمار می‌رود. برای بسیاری افراد، زبان دارای جنبه‌ای عاطفی است و پیوندها و

ارزش‌های فرهنگی نیز ریشه در میراث ادبی، تاریخی، فلسفی و آموزشی آن‌ها دارد. به همین دلیل، زبان کاربران شبکه نباید مانعی برای دستیابی به میراث‌های فرهنگی قابل دسترس در دنیای شبکه باشد. به بیان دیگر، توسعه هماهنگ جوامع اطلاعاتی تنها در صورت بالا بردن سطح امکانات دسترسی به اطلاعات چندزبانه و چندفرهنگی میسر خواهد شد.

تسریع در دستیابی به خدمات اینترنتی از طریق توسعه مفاهیم حوزه عمومی:

میزان قابل توجهی از میراث جهانی بشر، در محدوده‌ای به نام اطلاعات حوزه عمومی قرار دارد. بخشی از این میراث عظیم دانش توسط دولت، موسسات عمومی و سازمان‌های بین‌المللی که در هر کشور، فرهنگ و زبان وجود دارد؛ تولید می‌شود. از جمله اهداف مهم در راه دستیابی جهانی، آسان نمودن نحوه انتقال این اطلاعات به شبکه وب است.

تسریع در دستیابی از طریق ندادن حق التالیف:

یکی از مهم‌ترین اختلافاتی که میان جوامع اطلاعاتی وجود دارد، برقراری تعادل بین حمایت از کپی رایت و دستیابی به اطلاعات است. این مقوله قوانین ملی و بین‌المللی را درگیر ساخته است. اصول کلی کپی رایت مواردی از قبیل محدودیت زمانی و حوزه پشتیبانی و تقاضا برای برقراری تعادل را در بر می‌گیرد. می‌توان از نظریه پشتیبانی از یک اثر با توجه به اصالت آن، به‌عنوان ابزار اصلی ایجاد مرز بین آثار دارای ذی‌نفع و آثار مربوط به حوزه عمومی استفاده کرد. همچنین استفاده کنندگان اجازه دارند از حق معافیت از مالیات با توجه به نیاز به برقراری تعادل بین منافع شخصی خالق اثر و منافع عمومی استفاده کنند.

اصول پیشنهادی:

یونسکو ملاک‌های چندی را در اصول پیشنهادی تعریف و تبیین کرده است. به‌عنوان مثال، کشورهای عضو وظیفه دارند از مفهوم سیاست‌های ملی برای ارتقای سطح آموزش زبان، از جمله زبان مادری در محیط شبکه حمایت کنند. آن‌ها همچنین موظف‌اند از تلاش در زمینه بالا بردن سطح خدمات ترجمه خودکار و قابل دسترس به‌علاوه نظام‌های زبانی هوشمند از قبیل نظام‌هایی که قادر به انجام جستجوهای چندزبانه هستند، حمایت به عمل آورند. در این اصول پیشنهادی توصیه شده است که بخش‌های خصوصی و عمومی و جوامع مدنی در سطوح محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، تمام توان خود را در زمینه کاهش موانع زبان شناسی و ارتقای سطح واکنش افراد در اینترنت به کار گیرند.

کشورهای عضو و سازمان‌های بین‌المللی باید میزان دستیابی به اینترنت را نظیر دیگر خدمات عمومی افزایش دهند. شهروندان در جوامع مختلف باید از امکان دستیابی به اطلاعات موجود در حوزه‌های دولتی و ملی، که متقاضیان زیادی در جوامع آزاد و پیشرفته دارد، برخوردار باشند.

انجمن‌ها و سازمان‌های بین‌المللی باید مردم را در زمینه یادگیری رایانه و اتصال به خدمات اینترنتی کمک کرده، در جهت افزایش سطح تولید مطالب مورد نیاز عامه بکوشند. قوانین ملی در مورد حق مولف باید با توجه به شرایط جدید فناوری انعطاف‌پذیر بوده، در مسیری حرکت کنند که به برقراری تعادل میان منافع نویسندگان و صاحبان آثار، و منافع ملی بیانجامد.

نقش یونسکو در این باره عبارت است از حمایت از نظریه برقراری تعادل و تساوی حقوق در جوامع اطلاعاتی؛ برای نشان دادن این مسئله که دسترسی آزاد به اطلاعات و حفظ تنوع زبانی و فرهنگی بر گزینه‌های سیاسی ارجحیت دارد و مناسب‌ترین انتخاب ممکن است.

حفظ میراث دیجیتال:

میراث فرهنگی، اطلاعاتی و علمی ما به‌طور گسترده و فزاینده‌ای در قالب‌های دیجیتالی ظهور می‌یابد. فناوری‌هایی که ما از آن‌ها به منظور ایجاد میراث دیجیتالی و دستیابی به آن استفاده می‌کنیم مزایای زیادی دارد. این امتیازات، دلیل اصلی رشد روزافزون و گسترش جهانی قالب‌های دیجیتالی است. با این حال،

نقطه نظرهای کاملاً متفاوتی در مورد چگونگی برخورد با این پدیده و برخورداری از جنبه‌های مثبت آن وجود دارد.

رسانه‌هایی که ما از آن‌ها جهت انتقال و ذخیره استفاده می‌کنیم ثابت نیستند. فناوری مورد نیاز برای دستیابی به استانداردهای مطلوب هم مدام دستخوش تغییر و تحول می‌شود. همان‌گونه که فناوری‌های قدیمی‌تر، پشتیبانی‌های نرم افزاری و سخت افزاری را از دست می‌دهند، دسترسی به آثاری که با این دسته از فناوری‌ها تهیه شده است هم ناممکن می‌گردد.

چالش‌هایی از این دست تنها در حوزه‌های فنی وجود ندارد. جنبه‌های گوناگون اجتماعی و سازمانی نیز، که از قبل پیش‌بینی شده، تحت‌تاثیر پیچیدگی‌های موجود و خط‌مشی‌های مبهم قرار می‌گیرد.

عملکرد یونسکو در این حوزه قابل قبول است. در این راستا اقداماتی برای حفاظت و بهره‌برداری از میراث فرهنگی، علمی و اطلاعاتی صورت پذیرفته است، ضمن آنکه رشد آثار دیجیتالی و آسیب‌پذیری آن نیز مورد توجه قرار گرفته است. بخش عظیمی از اطلاعات گسترده موجود در جهان امروز به صورت دیجیتالی تولید و در قالب‌های گوناگونی چون متن، بانک‌های اطلاعاتی، صدا، تصویر و فیلم عرضه می‌شود. از آنجایی که مؤسسات عموماً با معضل گردآوری و حفظ میراث فرهنگی مواجه هستند، مسئله‌ای که آن‌ها را نگران می‌سازد این است که کدام یک از این مطالب فرهنگی باید برای استفاده نسل‌های آینده نگهداری شود و چگونه باید آن‌ها را انتخاب و حفظ کرد؟

امروزه این گنجینه عظیم اطلاعاتی در تمام زمینه‌های فعالیت بشر تولید شده، و در طراحی آن، دسترسی از طریق رایانه نیز مدنظر قرار می‌گیرد. در عین حال امکان از بین رفتن این اطلاعات نیز وجود دارد. از این رو باید سیاست‌ها و فناوری‌های خاصی برای حفظ و نگهداری آن اعمال شود. حفظ اطلاعات علمی ارزشمند، داده‌های تحقیقی، برون‌داد رسانه‌ای و هنر دیجیتالی در برخی موارد مشکلات تازه‌ای به همراه داشته است. چنانچه بخواهیم اطلاعات مورد نظر ما به شکل اولیه خود قابل دسترس باشد، باید تجهیزات فنی (نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای اصلی یا همساز) در کنار فایل‌های دیجیتالی حاوی داده‌های اطلاعاتی نگهداری شود. در بسیاری موارد، خصوصاً در محیط اینترنتی، تجهیزات چند رسانه‌ای موجود در وب سایت‌ها اختلافاتی را در زمینه حق مولف یا منشأ واقعی داده‌ها پدید می‌آورد؛ به گونه‌ای که در برخی مواقع تشخیص این را که وب سایت متعلق به کدام کشور است مشکل می‌سازد. در اواخر دهه ۹۰، یونسکو به بررسی این مشکلات پرداخت، تا در عصر اطلاعات، مقیاس استاندارد را برای کمک به دولت‌ها در امر حفاظت آثار فراهم آورد.

سی و یکمین نشست کنفرانس عمومی منجر به تصویب قطعنامه‌ای شد که در آن، توجه اساسی به رشد سریع میراث دیجیتالی جهان معطوف، و لزوم تلاش در سطح بین‌المللی برای محافظت از حافظه دیجیتالی در معرض خطر گوشزد شده است. همچنین در این نشست از مدیر کل یونسکو دعوت شد تا گزارش بحث در مورد منشور نگهداری از اسناد دیجیتالی را در اختیار جلسه هیئت اجرایی، که در بهار سال ۲۰۰۲ برگزار شد، قرار دهد. در خلال جلسه، کشورهای عضو موافقت

خود را در زمینه نیاز میرم به یک واکنش سریع در جهت حفظ میراث دیجیتال اعلام نمودند. این بحث بیشتر حول محور گزارش کمیته‌های اروپایی در زمینه حفظ رنوس مطالب بنیادهای بهره‌وری وابسته به آمستردام و دسترسی به آن‌ها که غالباً به صورت دیجیتال است، بوده است و در اختیار یونسکو قرار داده شد. روش‌های نگهداری سنتی، مانند امانت داری قانونی که توسط کتابخانه‌ها استفاده می‌شود، هنوز هم مرسوم است و از این طریق امکان حفظ رونوشت تمام مطالب چاپ شده، تضمین خواهد بود. اما به چند دلیل نمی‌توان از این روش برای حفظ مطالب دیجیتال استفاده کرد و مهم‌ترین آن، این است که چون انتشارات اطلاعاتی سایت‌های وب غالباً به صورت داده‌های ذخیره شده در اختیار استفاده کنندگان بخش‌های مختلف جهان قرار می‌گیرد، نمی‌توان از روش‌های نگهداری سنتی در این زمینه استفاده نمود. درجه خالص داده‌ها نیز مشکلاتی را به دنبال داشته است. حفظ مطالب اینترنتی روی بلیون‌ها صفحه که دوره متوسط حیاتشان بسیار کوتاه بوده، در سال مجموعاً به ۴۴ روز می‌رسد، از جمله این مشکلات است. بیشتر رسانه‌های منتشر شده عمومی با این مقوله موافق‌اند که، از آنجایی که می‌توان به اغلب مباحث موجود در صفحات وب به عنوان بازتاب ارزشمندی از اوضاع جامعه نگاه کرد، زمینه رشد سریع مطالب اینترنتی باید به‌طور کلی حفظ شود. از این رو درجه خالص داده‌ها باید به منظور انتخاب با ارزش‌ترین روش نگهداری بررسی گردد. براساس مطالعات اخیر که توسط مؤسسه مدیریت و نظام‌های اطلاعاتی در دانشگاه کالیفرنیا انجام گرفت، تولیدات چاپ، فیلم، نظام‌های نوری، بصری و مضامین جذاب، در حدود ۱/۵ بلیون گیگا بایت از ظرفیت ذخیره اطلاعات را در

بر می‌گیرد و این میزان معادل ۲۵۰ مگابایت برای ذخیره شخصی هر مرد، زن و بچه روی زمین است.

علاوه بر مشکلات مربوط به درجه خالص داده‌ها، مشکلات دیگری نیز در زمینه پیچیدگی نظریه‌های مربوط به کپی رایت وجود دارد، مبنی بر اینکه حق تکثیر برنامه‌های نرم افزاری مستلزم دستیابی به فایل‌های دیجیتالی است. می‌توان گفت که نظم مستقیم جریان حقوق به همراه مطالب پیچیده تشکیل شده در وب، همچنین موافقت در مورد اصول کلی کپی رایت هنوز هم توسعه جهانی را به دنبال دارد. پیچیدگی مسائل به این معنا است که حفظ کپی رایت، هم وظیفه خالق اثر و هم کسانی است که هنگام طراحی آثار خود باید محافظت از داده‌ها را در نظر داشته باشند. اما ظاهراً دورانی که در آن، نگهداری داده‌ها از جمله مسئولیت‌های مهم مؤسسات بایگانی به شمار می‌رفت، به پایان رسیده است. از عوامل کلیدی نگهداری از میراث دیجیتالی می‌توان به همکاری، راهنمایی، هدایت و تقسیم وظایف اشاره نمود. تضمین وجود منابع موثق و حمایت در سطح سیاست‌گذاری‌های موجود جهت دستیابی نسل‌های آینده به گنجینه منابع دیجیتالی ضروری است. چرا که ایجاد و جمع‌آوری، آن هزینه‌های زیادی را در دهه‌های گذشته به دنبال داشته است.

منشور حفظ میراث دیجیتالی بیش از هر چیز، توسعه سیاست‌ها و فناوری‌های حفظ میراث دیجیتالی، توجه به سطح نیاز، شرایط محلی، مطالب قابل دسترس و طرح‌های مورد نیاز آینده را سفارش می‌کند. این منشور حاکی از آن است که معیارهای اصلی برای انتخاب مطالب دیجیتالی باید بر اساس اهمیت و ارزش

اسنادی، علمی و فرهنگی گذشته باشد. در این منشور همچنین به ایجاد موسسات قانونی، حقوقی و مناسب برای جلب حمایت کشورهای عضو از میراث دیجیتالی، توصیه شده است. نقش یونسکو در این باره به شرح زیر است:

قراردادن اصول تصویب شده سازمان در این منشور به منظور بررسی عملکرد برنامه‌های در دست اجرا، توسعه همکاری و بالابردن سطح آگاهی در مورد نظریات ارائه شده و ارائه راهنمایی‌های فنی، قانونی و اخلاقی برای حمایت از حفظ میراث دیجیتالی جهان.

برنامه‌های چند زبانه در وب:

به طور تقریبی، حدود ۱۷۲ میلیون انگلیسی زبان و ۱۶۳ میلیون غیرانگلیسی زبان به شبکه اینترنت متصل هستند (بر اساس یافته‌های جهانی). ۵۴ درصد از کاربران سایت‌های وب انگلیسی زبان نبوده، به زبان اصلی خودشان صحبت می‌کنند (بر اساس یافته‌های جهانی).

بر اساس این تحقیقات استفاده‌کنندگان از وب، تمایل بیشتر برای خرید از سایت‌هایی دارند که به هر طریق با زبان مشتری ارتباط برقرار می‌کنند. زمانی که از وب سایت برای ترجمه استفاده می‌شود، قیمت نصب آن دو برابر خواهد بود.

تقریباً یک سوم وب سایت‌ها به زبانی غیر از انگلیسی نمایش داده می‌شوند.

۳۷ میلیون آمریکایی در خانه به زبان انگلیسی صحبت نمی‌کنند (وزارت بهداشت آمریکا).

بیش از ۱۰۰ میلیون نفر با زبان‌های دیگری به اینترنت دسترسی دارند (یافته‌های جهانی).

در سال ۲۰۰۴، ۵۰ درصد از کل فروش خطوط اینترنتی خارج از ایالات متحده خواهد بود.

اکنون برای اولین بار اعتبارات تخصیص یافته به پست الکترونیکی در خارج از ایالات متحده بیشتر از داخل این کشور است. آمار کلی صندوق‌های پست الکترونیکی در جهان در اواخر سال ۲۰۰۰، به‌طور میانگین ۸۹۱/۱ میلیون بوده و نسبت به سال ۱۹۹۹، ۶۷ درصد افزایش داشته است و این در حالی است که بیش از ۴۵۱ میلیون از تعداد کل صندوق‌ها در سال ۲۰۰۰ خارج از آمریکا بوده است. ۴۳ درصد از کاربران از وب به هیچ‌وجه انگلیسی صحبت نمی‌کنند.

از اواخر دهه ۱۹۹۰ نیاز به برنامه‌های چند زبانه در سایت‌های وب سراسر جهان افزایش یافت. امروزه حق تقدم با ایجاد پل‌های ارتباطی میان جوامع گوناگون زبانی برای فراهم‌آوردن برگردان‌های بیشتری از متن‌های موجود است. با اینکه فناوری ترجمه دیجیتال تا حدود زیادی به بهبود شرایط کمک می‌کند، اما نیاز به تقویت اهداف فرهنگی و سیاسی رای کاربران اینترنت کماکان وجود دارد. از این طریق می‌توان حق انتخاب بیشتری را در اختیار آنان قرار داد تا از زبان مورد نظر خود استفاده کنند.

تاریخچه برنامه نویسی زبان

در سال ۱۹۶۳، زمانی که کاربرد رایانه توسعه می یافت، موسسه استاندارد ملی آمریکا نظام کدگذاری جدیدی را به نام برنامه استاندارد مبادله اطلاعات آمریکا پایه گذاری کرد. این نظام شامل یک برنامه کدگذاری استاندارد بود که از آن جهت تعیین مقدار عددی ۲۶ حرف بی صدای زبان انگلیسی، به علاوه اعداد، نشانه های نقطه گذاری و نمادهای کلی برای ارائه ۱۲۸ حرف ترجمه شده به یک زبان دو گانه استفاده می کردند. از این نظام تنها برای خواندن زبان انگلیسی استفاده می شد و کاربرد آن در مورد حروف صدا داری که در بسیاری زبان های اروپایی یا غیر الفبایی مانند چینی یا ژاپنی وجود دارد، امکان پذیر نبود. این مشکل تنها مربوط به سال های اولیه حضور رایانه به عنوان مبادله کننده فایل های الکترونیکی و منحصرأ محدود به انگلیسی زبانان شمال آمریکا نمی شد. به همین دلیل خیلی زود گنجاندن زبان های دیگر در این نظام ضرورت یافت. از این رو به عنوان یک راه حل موقتی، ویرایش این نظام مجموعاً تا ۲۵۶ حرف توسعه یافت، که شامل حروف صدا داری بود که از آن برای برگردان الفبای اروپایی نیز استفاده می کردند. اما به زودی مشخص شد که این ویرایش برای تمامی برنامه ها مناسب نیست و طراحان را با مشکلاتی مواجه کرد. مشکلاتی از قبیل: پیچیدگی نظام برگردان رمز، آسیب پذیری اطلاعات در خلال مراحل انتقال و ناسازگاری بین نظام ها در زمانی که صفحات تنها به یک زبان نمایش داده می شد. سوای ایرادات فوق، لزوم گسترش تبادل داده ها در سطح جهانی این نکته را آشکار کرد که نباید تنها به زبان های انگلیسی و اروپایی اکتفا نمود.

در ژانویه ۱۹۹۱، گروهی از شرکت‌های فناوری اطلاعات، پایگاه‌های اطلاعاتی تجاری و بازاریابی، نویسندگان برنامه‌های نرم افزاری، سازمان‌های پژوهشی و گروه‌های کاربران؛ نظامی را با نام کنسرسیوم^۱ تکریمی ایجاد کردند که شامل یک نظام رمزگذاری و تکریمی بود و در آن برای هر حرف، یک شماره مجزا در نظر گرفته شده بود. این نظام تکریمی صرف نظر از طرح و برنامه نرم افزاری و زبان استفاده شده در آن قابل خواندن بود و می‌توانست ۶۵۰۰۰ حرف مجزا را بررسی کند. بنابراین تمام نظام‌های نوشتاری جهان را در برمی‌گرفت. از این رو، به تدریج توانست جایگزین نظام آمریکایی شود. به‌عنوان مثال، برنامه‌های ویندوز NT، ویندوز ۲۰۰۰ و ویندوز XP از این نظام برای فایل‌های متنی خود استفاده می‌کنند و این در حالی است که نسخه‌های قبلی نظام‌های فعال از برنامه استاندارد آمریکایی برای مبادله اطلاعات بهره می‌بردند. اما لوک دال آرمیلینا^۲، موسس و استاد وب سایت‌های اوو (OVO)، که در رسانه‌های گروهی به کار نویسندگی اشتغال دارد بر این عقیده است که حتی اگر نظام‌های فعال شامل یک سلسله حروف نوشتاری باشند و این حروف هم توانایی به تصویر کشیدن تمامی زبان‌های دنیا را دارا باشند، باز هم نظام تک رمزی نمی‌تواند تمام مشکلات زبان‌ها را حل کند. او می‌گوید: زمانی که زبان‌های کاتاکانا یا هیراگانای^۳ ژاپنی مورد بررسی قرار می‌گیرد، صفحه کلید رایانه با تعداد تقریبی ۲۵۰ کلید کارایی لازم را

1. Consortium

2. Luc Dall Armellina.

3. Katakana or Hiragana.

دارد و این مسئله، در مورد بررسی زبان‌های چینی نیز صادق است. وی همچنین عقیده دارد که گستره قابل توجهی از ظام‌های نوشتاری جهانی و نشانه‌های مربوط به آن‌ها همچنان مورد استفاده کاربران قرار دارد.

اولیور گاینون^۱، یکی از پیشگامان ویرایش ادبی عقیده دارد: راه حل این مشکلات مربوط به سطوح فنی کار است. او در ادامه می‌گوید: گنج‌کننده بودن انتقال تلفظ‌ها در پست الکترونیکی غیرعادی است. به عقیده من اولین گام، مربوط به مرحله فنی است و اگر ما در این مورد کاری انجام دهیم، باقی مسئله قابل حل خواهد بود. حل مشکلات زبانی، روی تعداد افراد متصل به شبکه تأثیر خواهد گذاشت و نهایتاً استفاده از ماشین‌های پژوهش چند زبانه را در پی خواهد داشت. در سال ۲۰۰۰، بیش از ۵۰ درصد کاربران اینترنت، انگلیسی زبان نبودند. و این درصد در حال افزایش است، تا آنجا که در سال ۲۰۰۳، بیش از ۶۰ درصد کاربران را غیر انگلیسی زبانان تشکیل می‌دادند.

انجمن‌های زبان شناسی

رندی هابلر^۲، مشاور در خدمات تولید و ترجمه بازاریابی جهانی، می‌گوید: از آنجا که شبکه جهانی محدود به مرزهای ملی نمی‌شود، گروه‌های هم زبان براساس معیارهای ویژه‌ای که مختص به رسانه‌هاست، دسته بندی می‌شوند. او ملل زبانی را بدون توجه به منطقه جغرافیایی، و براساس زبان مادری‌شان توصیف می‌کند.

1. Olivier Gainon

2. Randy Hobler.

بنابراین زبان اسپانیایی، نه تنها کاربران اسپانیایی و آمریکای لاتین، بلکه اسپانیایی زبان‌های مقیم ایالات متحده یا مراکش را هم در بر می‌گیرد.

زبان انگلیسی همچنان زبان غالب است:

با این همه تسلط زبان انگلیسی به عنوان زبان اصلی مبادلات بین‌المللی، بدون تغییر باقی مانده است. مارسل گرانیه^۱، مدیر بخش فرانسوی مؤسسه مرکزی زبان سوئیس، معتقد است که راه حل این مسئله، جنگ با زبان انگلیسی نیست؛ بلکه افزایش تعداد سایت‌ها به زبان‌های دیگر و سایت‌های چند زبانه است.

هنری اسلتنار^۲ استاد ارتباطات دانشگاه ویستر^۳ در ژنو، نیز روی نیاز میرم به سایت‌های چند زبانه تأکید دارد. او عقیده دارد انجمن‌های محلی در وب می‌بایست ابتدا از زبان خود برای نشر اطلاعات استفاده کنند؛ اما چنانچه بخواهند این اطلاعات را در دسترس جوامع جهانی قرار دهند باید به زبان انگلیسی نیز قابل دسترسی باشد. وی در ادامه می‌گوید: من مطالعه نسخه اصلی را با تمام مشکلاتی که دارد، به خواندن یک متن ترجمه شده ضعیف ترجیح می‌دهم. او عقیده دارد یافته‌های جهانی در موضوعات تجاری و سایر داده‌ها باید به زبان انگلیسی باشد و در صورت لزوم ترجمه محلی آن نیز ارائه شود. با این حال، او معتقد است که اگر اطلاعات به منظور بیان مطالبی در مورد یک قوم یا گروه زبان‌شناسی خاص باشد،

1. Marcel Grangier.

2. Henri Slettenhaar.

3. Webster.

باید ابتدا به زبان اصلی مربوط به آن، و در صورت امکان خلاصه‌اش به زبان انگلیسی تهیه شود. اما همه افراد با سلطه زبان انگلیسی موافق نیستند. فیلیپ لوبیر^۱، مترجم متون ادبی، معتقد است که تنوع زبانی برای آزادی ابراز عقیده و زندگی انسان مدرن ضروری است. او می‌گوید: من خیلی بدبین هستم، چرا که زبان آنگلوساکسون^۲، بدون اینکه در متن آشفتگی معنایی ایجاد کند، متن را به زبان انگلیسی ارائه می‌دهد. اکثریت مردم فرانسه با خونسردی کامل تصدیق می‌کنند که زبان انگلیسی به تدریج در زمینه‌های تجاری و آگهی‌های تبلیغاتی، جایگزین زبان آن‌ها خواهد شد. اکثریت باقیمانده مردم جهان نیز، به منظور حفظ بازارهای قوی و ثروتمند، این اولویت زبانی را پذیرفته اند. شکاف دیجیتالی موجود بین مناطق روستایی و شهری، فقیر و غنی، برگزیده و عادی، و همچنین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه؛ امکان بهره‌برداری عادلانه از اینترنت به عنوان توزیع‌کننده مقدار سهم هر زبان را کاهش می‌دهد.

زینا تاک اسناک^۳، مهندس تحقیقات در تجزیه و تحلیل اطلاعات در لکزیکوی فرانسه، معتقد است بهترین راه برای تأمین سهم بیشتری از برنامه‌های چند زبانه، تعیین سهمیه‌ای برای هر زبان در وب خواهد بود.

امانوئل بارت^۴، که در مسائل حقوقی پژوهش می‌کند، با این عقیده موافق نیست. او می‌گوید: علانم موجود باعث می‌شود کاربر به این فکر بیفتد که

1. Philippe Loubiere.

2. Anglo-Saxons

3. Zina Tucsnak.

4. Emmanuel Barthe.

زبان‌های دیگر موجود در وب را باید کنار گذاشت. در واقع زبان‌های غیر از انگلیسی، با گسترش رو به رشد شماری از وب سایت‌های ملی، که قصد دارند بخش‌های ملی را به اینترنت وصل کنند، توسعه می‌یابند.

زبان فرانسه در اینترنت :

از اواسط دهه ۱۹۹۰، پیشگامانی نظیر ژان پیر کولوتیور و اولیویه بوگرو^۱، کوشیدند تا استفاده از زبان فرانسه را در اینترنت توسعه دهند. در سال ۱۹۹۴ کولوتیور، که روزنامه نگاری در کبک استانی در شرق کانادا بود، یک ستون هفتگی را با عنوان گاه‌شمار شبکه^۲، منتشر کرد. او می‌گوید: در ابتدا این ستون هفتگی تنها با سایت‌های جدید و نرم‌افزارهای زبان فرانسه سروکار داشت؛ اما به تدریج سعی کردیم توجه بیشتری را به نظریه‌های مبنایی اینترنت اختصاص و سپس کار را به سمت بخش‌های خبری اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، ملی و بین‌المللی گسترش دهیم.

بوگرو، که یکی از کتابداران کتابخانه ملی فرانسه بود، دو سال بعد اولین کتابخانه دیجیتالی را با عنوان کتابخانه الکترونیکی ایجاد کرد. او عقیده داشت که یک کتابخانه می‌تواند انتشارات خود را از طریق فهرست‌های موجود در شبکه و ایجاد یک کتابخانه حقیقی گسترش دهد. باکایوکو بوراهیم^۳، کتابدار موسسه آمار

1. Jean Pierre Cloutier and Olivier Bogros.

2. Les Chroniques de Cyberie

3. Bakayoko Bourahima..

3. Bakayoko Bourahima..

واققتصاد ملی آفریقا در آبیجان، حوزه تسلط زبان انگلیسی در شبکه‌های وب را مانعی فرا روی آفریقایی‌های فرانسه زبان می‌داند. او می‌گوید: بحث اصلی درباره صحت و درستی زبان خارجه دوم است. به بیان دیگر، عدم وجود فرهنگ‌های چند گانه در اینترنت، دومین استعمار زبانی را به همراه محدودیت‌هایی که به دنبال دارد، به ما تحمیل می‌کند. به‌منظور ارتقای سطح دستیابی به زبان‌ها در وب و بدون نادیده گرفتن تفاوت‌های خاص داخلی آنها، باید بیشتر به موانعی که بر سر راه زبان قرار دارد پرداخته شود.

ریچارد چوتین^۱، یک مسئول عالیرتبه در لیل، به این نکته اشاره دارد که برتری زبان انگلیسی بر زبان فرانسه در قرن‌های هجده و نوزده افزایش یافته است و این مسئله از لحاظ سیاسی و ایدئولوژیکی قابل بحث است. ریشه این مسئله مربوط به استعمارطلبی (امپریالیسم) زبان انگلیسی است که به نوعی از امپریالیسم آمریکا سرچشمه می‌گیرد.

زبان‌های اقلیت

برخی معتقدند که این امپریالیسم زبانی سیاسی و ایدئولوژیکی ممکن است در واقع یک گرایش جهانی باشد. به عنوان مثال، فرانسه سعی کرده است زبان فرانسه را به مستعمرات قبلی مانند جزایر هائیتی تحمیل کند.

گای آنتونی، خالق سایتی با نام پنجره‌ای روبه هائیتی، بالا بردن سطح استفاده از زبان کراپول را یک مورد شخصی دانسته است. او در گزارش خود از

1. Richard Chotin

برگزاری نمایشگاه کتابی در مرکز هائیتی اذعان می‌دارد: بیش از ۵۰۰ کتاب از نویسندگان هائیتی به نمایش گذاشته شد، که تنها حدود ۲۰ عنوان به زبان هائیتی بوده است. سایت آنتونی شامل مباحثی در تمام موضوعات و همچنین نظریاتی در مورد معیارهای نوشتن زبان کرایول است. در سال ۲۰۰۰ آنتونی به گروه مدیریت فناوری میسون پیوست، که هدف این گروه ایجاد ابزاری برای ثبت مدارک نوشته شده به یک زبان اقلیت قابل دسترس بود. او می‌گوید: با ارائه تجارب گروه در مورد موضوع، ما ابتدا کارمان را روی زبان نوادهای مختلط اهالی این جزیره (هائیتی) که تنها زبان ملی در این کشور و یکی از دو زبان رسمی به شمار می‌رفت، آغاز کردیم. زبان رسمی دوم نیز زبان فرانسه بود و از آنجا که این زبان توسط هشت تا ده میلیون نفر صحبت می‌شود، به‌سختی می‌توان آن را به‌عنوان یک زبان اقلیت در حوزه دریای کارائیب در نظر گرفت.

تجربه به دست آمده دیگر متعلق به کائویمهین^۱ دونال^۱ استاد فناوری اطلاعات در مؤسسه سابهاال در جزیره اسکای در اسکاتلند، است. او در کلاس خود به زبان بومی اسکاتلندی تدریس می‌کند. او همچنین کرسی استادی وب در مؤسسه زبان انگلیسی - زبان بومی اسکاتلندی را در اختیار دارد. این مؤسسه، منبع اصلی اطلاعات جهان در مورد زبان بومی اسکاتلندی است. در این مؤسسه وی موفق به گردآوری منظم سیاهه‌ای از زبان‌های در اقلیت اروپایی و نحوه تعامل آن با پیشرفت‌های روز دنیا شده است. او می‌گوید: دانش‌آموزان ما از چکر (علامت‌گذار) حروف اسکاتلندی و واژه‌های فنی خط اسکاتلندی در مورد داده‌ها استفاده می‌کنند

1. Caoimhion O' Dnnaile

و حال این امکان وجود دارد که به دو زبان اسکاتلندی و زبان بومی ایرلندی در رادیو و در اینترنت و در هر کجای دنیا گوش دهیم.

دونال عقیده دارد می توان از اینترنت برای دفاع از زبان ها استفاده کرد . اگر مردم به پاسداری از زبان خود بهایی ندهند ، اینترنت و پدیده جهانی شدن که به دنبال آن می آید ، روند نابودی این زبان ها را آهنگی دوچندان خواهد بخشید.

در سال ۱۹۹۹ رابرت برد^۱، عضو موسسه فرهنگ واژه ها، اعلام کرد: مرجع ورودی تمام زبان ها به طور وسیعی اختصاص به زبان های در معرض خطر دارد. او می گوید: زبان های در معرض خطر قرار گرفته، اساساً زبان های غیرنوشتاری هستند زیرا تنها یک سوم از حدود ۶۰۰۰ زبان موجود در جهان به شکل نوشتاری و گفتاری وجود دارد. او در ادامه می افزاید: فکر نمی کنم که شبکه های وب دخالتی در از بین بردن هویت زبان ها داشته باشند، بلکه حتی احساس می کنم که وب این هویت را استحکام می بخشد. به عنوان مثال، با توجه به اتصال شمار زیادی از سرخ پوستان آمریکایی به شبکه وب، زبان شناسان از آن ها خواستند تا قواعد زبان خود را بنویسند و در تفسیر فرهنگ واژه ها به آنان کمک کنند. برای این افراد، وب به منزله ابزار قابل دسترسی است که برای بیان پیشینه فرهنگی زبان آن ها بسیار ارزشمند است.

1. Robert Beard.

آمار و ارقام زبانی:

زبان چینی

گزارش‌های ارسال شده از قاره آسیا حاکی از آن است که تعداد کاربران فعال کشور چین از ۷۵ درصد (۲/۵ میلیون نفر) در سال ۱۹۹۹ به ۲۱ میلیون نفر در سال ۲۰۰۳ افزایش یافته است. انتظار می‌رود چین و هندوستان در آینده‌ای نزدیک، در عرصه رشد فعالیت‌های، اینترنتی ژاپن را از صحنه خارج کنند.

زبان فرانسوی

به نظر می‌رسد فرانسه سومین کشور بزرگ اقتصادی در زمینه اینترنت در اروپاست. بر اساس مطالعات منتشر شده توسط گروه پژوهش، بیش از ۹ میلیون کاربر جدید اینترنت در انگلستان، آلمان و فرانسه به شبکه متصل هستند. بازار فرانسه سریع‌ترین میزان رشد را با ۷۴ درصد رشد از کل رشد بازار در سال گذشته نشان می‌دهد.

زبان آلمانی

تقریباً ۱۵/۹ میلیون نفر از مردم آلمان به شبکه متصل هستند. از شش ماه گذشته تا فوریه سال ۲۰۰۰، تعداد کاربران اینترنت افزایشی بالغ بر ۵۰ درصد داشته است.

زبان ایتالیایی

براساس بررسی‌های انجام شده توسط فناوری اطلاعات و ارتباطات، تا آوریل سال ۲۰۰۰، ۱۰ میلیون نفر در ایتالیا به شبکه اینترنت متصل بوده اند.

زبان ژاپنی

بر اساس گزارش های جدیدی که توسط رسانه های بین المللی ارائه شده است، اکنون ۱۹/۴ میلیون نفر از مردم ژاپن از اینترنت استفاده می کنند. این رقم بیانگر ۲۸/۸ درصد افزایش نسبت به ارقام سال گذشته است. در حال حاضر، بیش از ۲۰ درصد خانه های ژاپن به شبکه متصل هستند. تجارت اقتصادی در ژاپن با روند رو به رشدی همراه بوده است؛ براساس گزارش های اخیر آندرسون، مشاور وزارت صنایع و تجارت بین المللی ژاپن، این روند از حدود ۴ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۹ به ۶۹۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۳ رسیده است.

زبان پرتغالی و اسپانیایی

مشتریان تجارت الکترونیکی، شاهد رشد عظیمی در پیشگویی های ناشی از تحقیق گارتر^۱ در آمریکای لاتین خواهند بود. حال رقبا باید خود را برای این موج جزر و مدی تجاری- اقتصادی آماده کنند. از جمله عرصه های آمادگی برای بازار، گسترش عرضه هر چه بیشتر زبان های محلی است. تحقیق گارتر به این نکته اشاره دارد که چون استفاده از اینترنت نفوذ بیشتری در سطح گروه های اجتماعی و اقتصادی در آمریکای لاتین دارد، ارائه متن به زبان اصلی موجب افزایش اهمیت مطلب خواهد شد.

زبان روسی

دفتر نظارتی مستقر در روسیه گزارش می دهد که ۵/۴ میلیون نفر از افراد بالای ۱۸ سال در روسیه از اینترنت استفاده می کنند. برای به دست آوردن اطلاعات

1. Gartner

بیشتر درباره کاربرد اینترنت در روسیه به سایت زیر مراجعه کنید:

<http://www.monitoring.ru /Internet/digest.html>

ترجمه در محیط شبکه:

از آنجایی که اینترنت به طور گسترده جزء منابع مهم اطلاعات جهانی قرار گرفته است، دستیابی تعداد بیشتری از افراد به این مدارک به زبان بومی، امری ضروری به نظر می رسد.

ژان پیرکولوتیور، نویسنده ستون خبر هفتگی، در سال ۱۹۹۹ گفته است: ترجمه های اندکی از متون و مقالات مهم منتشر شده، از زبان انگلیسی به زبان ها و روش های دیگر در وب، وجود دارد. در این میان، تنها او نیست که خواستار دسترسی بیشتر به اطلاعات در وب به زبانی غیر از زبان انگلیسی بوده است. ماریا ویکتوریا مارینتی^۱، استاد بازرگانی در اسپانیا و مترجم که در مباحث مربوط به اینترنت صاحب نظر است، عقیده دارد: چه زمانی می توانیم به این آرزو برسیم که ترجمه متفکران اسپانیایی زبان را ببینیم؟ او می گوید: توانایی برقراری ارتباط در زبان های مختلف از اهمیت زیادی برخوردار است. حتی می توانم بگویم که این یک امر اجباری است، چرا که اطلاعات موجود در اینترنت به منظور قرار گرفتن در دسترس تمام مردم جهان ارائه می شود. پس چرا ما این اطلاعات را به زبان خودمان یا به هر زبان دیگر در اختیار نداشته باشیم؟ اگر گستره وسیعی از زبان های مختلف وجود نداشته باشد، آیا دستیابی به اطلاعات جهانی میسر خواهد بود؟

1. Maria Victoria Marinetti

نباید فراموش کرد بسیاری از افرادی که با اینترنت کار می‌کنند، تنها قادرند به یک زبان صحبت کنند. به‌عنوان مثال، میریام ملمن^۱، که در روزنامه پرتیراژ کرونیکل سافرانسیسکو در ایالات متحده کار می‌کند، تنها قادر به صحبت با زبان انگلیسی است. او می‌گوید: اگر افراد تنبلی مثل من بتوانند از برنامه‌های ترجمه فوری استفاده کنند، بسیار خوب خواهد شد. حتی اگر بخواهم که زبانی غیر از انگلیسی را یاد بگیرم، باز زبان‌های بسیار دیگری برای یادگیری وجود خواهد داشت. از این رو، این برنامه برقراری ارتباط را آسان می‌سازد.

جرارد فورستیه^۲، خالق سایت رابریک که مجموعه‌ای از پایگاه‌های اطلاعاتی را برای دانش‌آموزان دبیرستانی فراهم می‌سازد، در این باره می‌گوید: افرادی که به زبان‌های متعددی صحبت می‌کنند، می‌توانند در این برنامه شریک باشند. او در ادامه می‌گوید: من فرانسوی هستم و زبان‌های آلمانی، انگلیسی و عربی را یاد گرفته‌ام؛ اما هنوز وقتی که سفر می‌کنم به‌خوبی نمی‌توانم از عهده مکالمه کامل برآیم. از آنجایی که نرم‌افزارهای ترجمه مد نظر هستند، هنوز کار زیادی برای انجام دادن باقی مانده است؛ و جای تأسف خواهد بود اگر گروه‌های زبانی بزرگ یا قدرتمند، تنها گروه‌هایی باشند که نمایش داده می‌شوند. پیر نوتل فاونک^۳، کارشناس امور ارتباط از راه دور در فرانسه می‌گوید: تحقیق و بررسی باید منجر به ترجمه خودکار در تمام زبان‌ها بشود و تنها منحصر به حوزه زبان خاصی نباشد.

1. Miriam Mellman

2. Gerald Fourestier

3. Pierre-Noel Favenne

ترجمه خودکار :

نمی‌توان ادعا کرد که کیفیت ارائه شده توسط یک ترجمه ماشینی به اندازه کیفیت یک ترجمه حرفه‌ای است. چرا که مترجمان، اغلب وقت زیاد و هزینه‌های بالایی را صرف کار ترجمه می‌کنند. یکی از راه‌حل‌های عملی، وجود برنامه‌های نرم‌افزاری ترجمه است، که نتایج سریع‌تر و ارزان‌تری را به دنبال دارد. این برنامه‌ها امکان ترجمه یک صفحه وب، یا یک متن کوتاه را در چند ثانیه همراه با جزئیات زبانی آن ارائه می‌دهند. این برنامه‌های نرم‌افزاری متن را ترجمه کرده و با استفاده از قواعد خاص زبان برای انتقال ساختار دستوری، به‌طور خودکار متن مطلوب و مورد نظر را به زبان خواسته شده ارائه می‌دهد.

انجمن اروپایی در مورد ماشین ترجمه می‌گوید: امروزه تعدادی از نظام‌های معین وجود دارند که حاصل کار آن‌ها نتایجی است که گرچه کامل نیست، اما برای استفاده در شرایط ویژه و خاص مفید و به‌تدریج در زمینه ارائه مدارک فنی نیز مؤثر خواهد بود. علاوه بر این نرم‌افزار ترجمه از طرف سازمان‌های ترجمه حرفه‌ای مورد استقبال قرار گرفته است.

در سال ۱۹۹۸، شرکتی به نام گلوبالینک^۱، که اختصاص به سرویس‌ها و تولیدات ترجمه داشت تاریخچه ترجمه خودکار را روی سایت اینترنتی خود منتشر کرد. (این سایت از آن زمان به بعد ناپدید شده است) و در آن توضیح داد که مفهوم ترجمه خودکار و جریان ظهور زبان اصلی، اولین بار در اواخر دهه ۱۹۳۰، همراه با توسعه محاسبه کمیته ظاهر شده است. در طول جنگ جهانی دوم، اولین رایانه‌های

1. Globalink

برنامه‌ای برای پیشرفت سازمان‌های سری و تلاش جهت ایجاد شکاف در کدهای رمزی آلمان و دیگر کدهای جنگ ساخته شد.

بعد از جنگ و شکل‌گیری بخش فناوری اطلاعات، علاقه به ترجمه و تجزیه متون به زبان اصلی ادامه یافت. در سال ۱۹۵۰، تحقیقی روی ترجمه ادبی و ترجمه کلمه به کلمه که در آن قواعد زبان شناسی رعایت نمی‌شود، انجام گرفت. طرح روسی‌ای که در سال ۱۹۵۰ در دانشگاه جورج تاون^۱ انجام شد، اولین تلاش اصولی در زمینه ایجاد یک نظام ترجمه خودکار و سودمند بوده است. در سال ۱۹۶۵، پیشرفت سریع در زمینه زبان شناسی نظری با انتشار کتاب نوام چامسکی^۲ با عنوان نمادهای تئوری ترکیب زبان به اوج خود رسید. او تعاریف جدیدی را برای واژه‌های صدا شناسی، ریخت شناسی، علم نحو و معنا شناسی زبان بشر ارائه کرد. اما در سال ۱۹۶۶ گزارش یک مقام رسمی آمریکایی، به‌طور ناگهانی ارزیابی منفی‌ای از نظام‌های ترجمه خودکار ارائه داد، که باعث قطع بودجه مورد نیاز و در نتیجه پایان آزمایش‌های و پژوهش‌ها برای ۱۰ سال آینده شد.

تنها در اواخر دهه ۱۹۷۰ بود که آزمایشات جدی و مهمی در این زمینه آغاز گشت. در همان زمان، پیشرفت‌هایی در زمینه فناوری اطلاعات و فناوری زبان حاصل شد. این دوره همچنین شاهد توسعه انتقال نظام‌ها از یک زبان به زبان دیگر، و شروع اولین تلاش‌ها به‌منظور در معرض فروش قراردادن نظام‌های خودکار ترجمه بود.

1. George Town

2. Noam Chomsky

شرکت‌هایی نظیر سیسترن و متال^۱ کار خود را در مورد امکان سنجی و بررسی مفید بودن این نوع بازار آغاز کردند. آن‌ها تولیدات ترجمه خودکار و خدمات آن را به یک سرویس‌دهنده مرکزی متصل نمودند.

با این حال باز مسائل زیادی از قبیل هزینه‌های بالای توسعه، مشکل ارائه ترکیبات زبان جدید، عدم دستیابی کاربران قشر متوسط جامعه به این نوع نظام‌ها و مشکل انتقال به مراحل جدید توسعه وجود داشت.

در سال‌های ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ همگانی شدن اینترنت و آغاز تجارت الکترونیکی منجر به فراهم آوردن بازارهای مناسب شد. سه شرکت Softissimo, lernout&houspie & Sistran، تولیدات خود را در زمینه‌های عمومی، حرفه‌ای و تجاری آغاز کردند. شرکت سافتیسمو کار برنامه‌های نرم‌افزاری ترجمه Reverso را به همراه تولیدات نوشتاری چند زبانه و فرهنگ لغات الکترونیکی و روش‌های زبان آغاز کرد.

شرکت سیسترن نرم افزارهای ترجمه‌ای تولید کرد که اساساً توسط موتور جستجوی آلتا ویستا^۲ استفاده می‌شود؛ و شرکت لرنوت و هاوسپی (از زمانی که توسط شرکت Scan Soft خریداری شد) مسائلی چون نگارش، ترجمه، تراکم صوتی و ترکیب صدا را برای تولیدات صنعتی و اسنادی ارائه کرد.

در ماه مارس سال ۲۰۰۱، برنامه موشک‌های بالستیک قاره پیما وارد این بازار گسترش یافته شد و این مرحله آغاز تولید حرفه‌ای ترجمه در محیط وب بوده

1. Systran & Metal
2. Altavista

است. این مجموعه نرم‌افزاری سریعاً صفحات وب، پست‌های الکترونیکی و اتاق‌های گپ را به زبان‌های چینی، انگلیسی، فرانسوی، آلمانی، ایتالیایی، ژاپنی، کره‌ای و اسپانیایی ترجمه می‌کند. این برنامه قادر است در هر ثانیه ۵۰۰ لغت را ترجمه، و لغات ویژه‌ای را اضافه کند.

در ماه ژوئن سال ۲۰۰۱، ماشین تازه شکل گرفته ترجمه، محلی کردن مدیریت متون چندزبانه را آغاز کرد و شرکت‌های سرویس‌دهنده نیز کار با برنامه جدیدی تحت عنوان Wordfast را در معرض آزمایش قرار دادند. این برنامه یک مجموعه نرم‌افزاری ترجمه خودکار همراه با واژه‌های فنی قابل دسترس در زمان واقعی، کنترل چایی و رقابت آن با سرویس دهنده ترجمه و مجموعه برنامه‌های نرم‌افزاری است. ترجمه ساده برنامه WordFast را می‌توان بدون توجه به هزینه، به صورت غیرخودکار ذخیره کرد. این برنامه در ۱۶ زبان مختلف دنیا وجود دارد. بسیاری از سازمان‌های عمومی نیز درگیر کار تحقیق و توسعه نرم‌افزار خودکار ترجمه هستند. از قبیل: جوامع انگلیسی زبان، جوامع فرانسه زبان و جوامع بین‌المللی.

گروه‌های تحقیق زبان اصلی، با همکاری دانشگاه کالیفرنیا جنوبی و مؤسسه علوم و اطلاعات، جوانب و مراحل متعدد زبان اصلی را از قبیل ترجمه خودکار، خلاصه‌نویسی خودکار متن، مدیریت فعال چندزبانه، توسعه مفهوم طبقه‌بندی، تولید متن، پیچیدگی متون دشوار چندزبانه و ارتباطات چندرسانه‌ای مورد بحث و بررسی قرار دادند.

در فرانسه گروه‌های منظم چندگانه متشکل از کارشناسان فناوری اطلاعات و زبان‌شناسان گروه معتبرگنا^۱، در موسسه علوم رایانه و ریاضیات گرنول، تمامی جوانب فنی، اصولی و عملی ترجمه رایانه‌ای و به طور کلی فناوری اطلاعات چند زبانه را به بحث و تبادل نظر گذاشتند.

زبان‌شناسان گتا همچنین در مواردی از قبیل ترجمه زبان شبکه‌های بین‌المللی، ابزار فرا زبان دیجیتالی برای استفاده در ثبت، ذخیره، تحقیق و انتقال اطلاعات چند زبانه بدون توجه به منبع زبان داده شده شرکت داشته‌اند. این برنامه فرازبانی که توسط برنامه زبان شبکه جهانی توسعه یافته و شامل شرکت‌کنندگان زیادی از تمام جوامع زبان‌شناسی است، در بنیاد ملل متحد و علوم پیشرفته مؤسسات دانشگاهی تهیه شده و تحت پوشش مؤسسه زبان دیجیتالی شبکه جهانی به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

نگاهی رو به آینده :

زمانی که برنامه نرم‌افزاری ترجمه خودکار موثر واقع شود، ترجمه فوری نیز با شرایط بی‌واسطه زبان‌شناسی، فرهنگی و کدهای ملی، با آن همراه خواهد شد. رندی هابلر، کارشناس بازاریابی اینترنتی در زمینه تولیدات و خدمات ترجمه، در این باره می‌گوید: ما به سرعت به نقطه‌ای می‌رسیم که ارائه یک ترجمه موثق و معتبر از متن و واژه‌های آن یک کار معمولی خواهد بود.

1. GETA

در این مرحله ، زمانی که توسعه اینترنت به سرعت بالای رو به رشد خود رسید و زمانی که ترجمه خودکار به اعتباری بیش از ۹۸ درصد دست یافت و درست زمانی که ترکیبات مختلف زبان ، اکثریت بازار را تحت پوشش قرار داد، تصویر روشن از زبان و انتقال از یک زبان به زبان دیگر برای ارائه‌کنندگان این فناوری بسیار محدود خواهد شد .

توسعه بعدی در زمینه وضوح معاملات فرهنگی و ملی است که در آن جنبه‌های ارتباطات بشری، تجارت و حمل و نقل فرازبانی، مورد بحث قرار خواهد گرفت . به عنوان مثال، حرکت‌های ظاهری و رفتارها دارای مفاهیمی هستند که از یک جامعه به جامعه دیگر متفاوت است . حرف O ، که با انگشت شست و اشاره ساخته می شود، به معنای بسیار خوب (ok) در ایالات متحده آمریکاست؛ در حالی که در آرژانتین یک حرکت ناپسند به‌شمار می‌رود. زمانی که کنفرانس‌های ویدئویی چند زبانه و چند فرهنگی به طور ناگزیر توسعه یافتند، تصحیح بصری رفتارها ضرورت بیشتری یافت. آزمایشگاه رسانه در موسسه فناوری ماساچوست، مایکروسافت و بسیاری از مؤسسات دیگر، بر روی تشخیص رایانه‌ای اشیاء از قبیل توصیفات ظاهری و شناسایی ویژگی‌های علوم زیستی از طریق چهره کار کرده‌اند. اگر یک تاجر آمریکایی در یک کنفرانس ویدئویی چند زبانه در وب ، به یک آرژانتینی حرف O را با انگشت شست و اشاره خود نشان دهد، بسیار شرم‌آور خواهد بود. رایانه قادر است خیلی سریع این پیغام‌ها را ترجمه و تصحیح نماید. (تمامی مطالب عنوان شده بالا از مجموعه انتشارات دانشگاه تورنومت) .

سایت‌های مفید :

سایت‌های سودمند برای ترجمه در محیط شبکه

http://www.ansi.org/	موسسه استاندارد ملی آمریکا
http://www.asciitable.com/	کد استاندارد ایالات متحده برای مبادله اطلاعات
http://www.yourdictionary.com/elr	منابع زبانی در معرض خطر
http://www.lim.nl/eamt/	اتحادیه اروپایی در مورد ترجمه ماشینی
	زبان‌های اقلیت اروپای
http://www.smo.uhi.ac.uk/saoghal/mion-chanain/en/	
http://www.research.ibm.com	گروه تحقیق IBM
http://www.media.mit.edu	آزمایشگاه رسانه
http://www.isi.edu/natural-language/nlp-at-isi.html	گروه‌های زبان اصلی
http://www.opera.com/	اپرا
http://www.scansoft.com/	شرکت Scan Soft
http://www.softissimo.com	شرکت Softissimo
http://www.systransoft.com/	شرکت systran
http://www.tmx.de/	شرکت TMX
http://www.trados.com/	Trados
http://www.undl.org/	موسسه UNDL
http://www.unicode.org/	Unicode
http://www.microsoft.com/windows/	(Microsoft)
http://www.word.fast.org	Word Fast

http://www.yourdictionary.com	Your Dictionary.Com
http:// www.glgreach.com/globstats/	آمار جهانی اینترنت برای تمام زبان ها
http://www.info.unicaen.fr/bnum/jelec/solaris/do6/6loup.py.html	برنامه‌های چند زبانه و اسناد دیجیتالی
http://www.alfa-redi.org/gic/monterrey.asp	
http://www.iecat.net/inici.htm	And
http://www.iec.es/recerca/jornades/ciberespai/inici.htm	
http://www.star-ag.ch/eng/aktuelles/links.html	
http://www.unesco.org/culture/xtrans/html eng/index1.shtml	آمارهای جریان ترجمه بین المللی
http://www.tlfg.ulaval.ca/axl/index.shtml	سیاست‌های فرهنگی و چند زبانه
http://www.unesco.org/most/1n2lhn.htm	
http://www.frenchteachers.org/technology/cyberspace.htm http://www.becta.org.uk/	آموزش زبان
http://www.becta.org.uk/technology/sayit/index.html	یادگیری واژه‌های مربوط به فناوری اطلاعات در زبان بومی افراد
	شامل زبان‌های آلبانیایی، عربی، بنگالی، فارسی، آلمانی، یونانی، مجارستانی، ایتالیایی، ژاپنی، کره‌ای، کردی، پرتغالی، پنجابی، روسی، صربی، سومالیایی، اسپانیایی، ترکی، تامیل، اردو، ویتنامی و ولزی.
http://www.indianlanguages.com	سایت مربوط به کمک به افراد جهت کار با زبان‌های محلی در هندوستان
http://www.webreference.com/dlab/books/html/39-o.html	ملی کردن Html به منظور تولید صفحات به زبان محلی
http://www.sil.org/computing/fonts/	قلم ها در محیط شبکه

کپی رایت در محیط شبکه :

مالکیت انتقال متن به محیط شبکه با چه کسی است ؟
 این انتقال منجر به افزایش چه نوع حقوقی خواهد شد ؟
 صاحبان کپی رایت تا چه اندازه می توانند استفاده از آثارشان را در محیط شبکه کنترل کنند ؟
 با توجه به محتوای متن در محیط شبکه ، کاربران چگونه می توانند به آن دستیابی داشته باشند ؟
 نقش کپی رایت در محیط دیجیتالی چیست: آیا مفهوم سنتی کپی رایت را باید در نظر داشت یا کپی رایت منطبق شده با تغییرات ناشی از پیشرفت فناوری ؟
 آیا لزوم گسترش دامنه چاپ و نسخه برداری با ارتقای سطح حمایت از کپی رایت در تناقض است ؟
 آیا ارتباطی بین کپی رایت و تنوع فرهنگی وجود دارد ؟

منشأ کپی رایت :

اولویت قانونی که به نویسندگان ، حق انحصاری به تصویب رساندن آثارشان را می داد در سال ۱۷۰۹ در انگلستان تصویب شد و هدف از آن ، افزایش خلاقیت در جامعه و ارتقای دانش عمومی اعلام شده بود . لزوم استفاده از دانش قابل دسترسی برای افراد با رعایت حقوق پدیدآورندگان و توجه به مجاری قانونی انتشار مطالب ، اساس کار کپی رایت محسوب می شود . از زمان پیدایش این

مفهوم، قانون گذارانی که به دنبال بهترین راه نیل به این هدف بودند، سعی کردند تعادلی را بین حقوق آفریننده اثر و نیاز جامعه برای یادگیری برقرار کنند.

بیش از ۲۰۰ سال پیش لرد منسفیلد^۱ "قاضی بریتانیایی" گفته بود: ما باید شدیداً مراقب دو امر کاملاً زیان‌آور باشیم. اول اینکه، مردان قابلیت‌داری که وقت خود را برای خدمت به جامعه صرف می‌کنند، ممکن است از حقوق و مزایای کار خود محروم شوند. دیگر اینکه جهان نباید از بهبود و پیشرفت شرایط زندگی محروم شود. امروز نیز توجه به زمینه‌های خلاقیت بشر از ارزش بالایی برخوردار است.

قرن نوزدهم باعث ایجاد فعالیت‌های قانونی در سطوح ملی و بین‌المللی شد. بعد از یک دوره طولانی مذاکرات در باره انتخاب ابزار بین‌المللی برای دامنه کار کپی رایت، قرارداد برن^۲ به منظور حمایت از آثار هنری و ادبی در سال ۱۸۸۶ به تصویب رسید. چنان‌که در بیانیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ مصوب مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کپی‌رایت به عنوان یکی از حقوق اساسی بشر و پیامد طبیعی حق شرکت در زندگی فرهنگی به رسمیت شناخته شده است.

ماده ۲۷ این قرارداد می‌گوید:

۱- همه افراد حق دارند آزادانه در زمینه فرهنگی جامعه خود شرکت کرده از هنرهای آن استفاده کنند و از پیشرفت‌های علمی و ثمراتش بهره‌مند شوند.

1. Lord Mansfield

2. Berne

۲- همه افراد حق دارند از منافع ملی و اخلاقی خود در آثار هنری، ادبی و علمی که می‌آفرینند، دفاع نمایند.

نقش و جایگاه یونسکو

همان طور که در اساسنامه یونسکو آمده، یکی از اهداف این سازمان ارتقای سطح آزادی بیان و اظهار عقاید به وسیله واژه‌ها و تصاویر و همچنین تامین دستیابی تمام مردم به مطالب انتشار یافته دیگران است.

یونسکو در راه نیل به این هدف، تشویق به همکاری میان ملل مختلف در تمام زمینه‌های آفرینش فکری و ذهنی را پایه‌گذاری و لزوم رعایت مفاد مندرج در موافقتنامه را به همگان توصیه کرده است. همچنین این سازمان از دولت‌ها در چارچوب تصویب قوانین مرتبط با افزایش سطح خلاقیت و افزایش سطح تولید آثار هنری، موسیقایی، علمی، ادبی و ملی حمایت می‌کند. یونسکو در ارائه مقیاس استاندارد در زمینه کپی رایت، با تصویب پیمان جهانی کپی رایت در سال ۱۹۵۲، نقش مهمی را به عهده داشته است. این پیمان بعدها در سال ۱۹۷۱ در پاریس بازنویسی شد. بر این اساس، امکان گسترش حمایت جهانی از کپی‌رایت به وسیله معیارهای مشترک قانونی و افزایش احترام به حقوق آفریننده اثر، به‌ویژه در مراحل مختلف آموزشی فراهم گردید. در این راستا، یونسکو همواره سعی داشته است تضمین نماید که اصول کلی در فرآیند نظارت بر کپی رایت، با مقوله توسعه آموزشی، علمی، فرهنگی و برقراری ارتباط با جوامع نوین هماهنگی دارد.

کپی رایت و چالش‌های فنی :

از زمان پیدایش چاپ در محیط‌های دیجیتالی و همگام با پیشرفت روش‌های گوناگون بازیابی، حقوق پدیدآورندگان همواره تحت تأثیر رشد فناوری، و تعیین حدود آن مطابق کاربردهای هر اثر بوده است. به بیان دیگر، ظهور هر فناوری نوین، اهمیت یافتن راهی مؤثر برای حفظ آثار را گوشزد می‌کند؛ با این توضیح که برقراری توازن منطقی بین سه عامل حفاظت از اثر، ایجاد انگیزه و تشویق خلاقیت، و دستیابی قانونی به آثار در اولویت قرار دارد.

امروزه، فناوری اطلاعات و ارتباطات، بر نحوه ارائه و انتشار و هم در روش‌های مختلف دسترسی به آثار خلق شده تأثیرات شگرفی را اعمال نموده است. مشکلات فراوانی مقوله کپی‌رایت در محیط دیجیتالی عبارت‌اند از: امکان دستیابی همزمان تعداد نامحدودی از افراد، انتقال رونوشت‌ها با همان کیفیت نسخه اصلی و از میان رفتن مرزها.

نحوه ارتباط بین خالق اثر، جامعه و کاربران نیز به طور قابل توجهی تغییر یافته است که این مسئله، لزوم تصویب قوانین کپی رایت مناسب با واقعیت‌های حال حاضر را آشکار می‌سازد.

این نکته را نیز باید مورد توجه قرار داد که هرچند بر مقوله چندزبانی در محیط وب تأکید می‌گردد ولی در این بین قوانین مربوط به کپی رایت، به دلیل محدودیت‌هایی که برای مترجمان و ابزارهای ترجمه پدید می‌آورند، نقشی بی‌طرفانه بازی می‌کنند.

براساس قوانین ملی و معاهدات موجود ، قوانین کپی رایت در شرایطی خاص ، اجازه دستیابی به آثار را می دهند. برای نمونه، منشور جهانی کپی رایت ، نظامی را برای انتشارات چاپی معرفی می کند که محدود کردن برخی شرایط را در پی دارد. همه این ها برای جبران عادلانه خسارتی است که به صاحبان حق ترجمه وارد شده است. علاوه بر آن، مجوز تکثیر و نظامی خاص برای صدور مجوز ترجمه نیز در نظر گرفته شده است. از این نظام در کشورهای توسعه یافته برای بهره برداری از اطلاعات در جهت تحقق اهداف پژوهشی ، آموزشی و تحصیلی استفاده می گردد. اگرچه به ندرت از این مجوز استفاده می شود، اما هدف آن فراهم نمودن زمینه های لازم برای دسترسی عمومی به آثار مختلف علمی و ادبی به زبان های مادری افراد مورد نظر است .

اصول اساسی برای محافظت آثار در سطح بین المللی :

در گستره جهانی سعی شده است که قوانین مربوط به کپی رایت ، بر اساس آخرین پیشرفت های فناوری تصویب شود . در این راه، بدون بازنویسی معاهده برن در مورد حفظ آثار هنری و ادبی ، با تصویب و اضافه نمودن دو بخش جدید، خواسته های مورد نظر را اعمال کردند. این دو بخش عبارت اند از: منشور جهانی کپی رایت و قرارداد عملکرد و فونوگرام جهانی^۱، از طرف سازمان جهانی آفرینش های فکری در سال ۱۹۹۶. آن ها اطمینان داشتند زمانی که آثار صاحبان کپی رایت در اینترنت منتشر شود ، ایشان از مزایای حفظ درست و موثر آثارشان

1. phonogram

بهره مند خواهند شد . بر اساس قراردادهای موجود، نحوه قابل دسترس بودن آثار حفظ شده به گونه‌ای است که به اعضا اجازه می دهد امکان دستیابی عمومی به آن را داشته باشند و این امر عاملی محدود کننده به‌شمار می‌رود که دستخوش اختیار صاحب اثر است .

در اوایل سال ۱۹۸۲، کارشناسانی که از طرف یونسکو و سازمان روشنفکران جهان دعوت شده و تشکیل جلسه داده بودند، به این نتیجه رسیدند که ذخیره کردن آثار در حافظه رایانه را باید به عنوان عامل تکثیر در نظر گرفت . این نظریه در سال ۱۹۹۶، در موافقتنامه ای از طرف سازمان جهانی آفرینش‌های فکری و معاهده جهانی حق مؤلف، به تصویب رسید؛ که بر اساس آن، به حق تکثیر و استثنائات مربوط، تحت شرایط زیر مجوز داده می شود:

۱- درخواست کامل در محیط دیجیتالی

۲- استفاده از آثار به صورت دیجیتالی

حق تکثیر به معنایی که در مفاد قرارداد وجود دارد عبارت است از ذخیره یک اثر حفظ شده به شکل دیجیتالی در یک وسیله الکترونیکی .

به دنبال اهمیت حق مؤلف ، قراردادها، برای حافظان کپی رایت امکانات استفاده از مقیاس‌های فنی را به منظور حمایت از حقوق خود و نیز اخذ مجوز جهت استفاده از آثارشان فراهم نمودند. قراردادها، گروه‌های طرف قرارداد را وادار کردند تا عوامل قانونی موثری را در قبال کمبود مقیاس‌های حفاظتی فراهم کنند . آنها همچنین از انتقال ثبت الکترونیکی یا حقوق مدیریت اطلاعاتی و نظام‌های کنترلی برای دستیابی به اطلاعات ممانعت کردند.

تهیه کنندگان سرویس اطلاعاتی بر اساس مسئولیت ملی خود امکان دستیابی به آثار را فراهم می کنند. به عنوان مثال، در ایالات متحده قانون کپی رایت هزاره دیجیتال (۱۹۹۸) می گوید: نظام پشتیبان در صورتی که نتواند متوجه تخلف از کپی رایت در خلال کار نظام شود، دست کم باید قابل اعتماد باشد. این امر در حالی امکان پذیر است که پشتیبان سرویس به عنوان یک واسطه ساده عمل نکند. در اروپا، دستور مربوط به تجارت الکترونیکی، مسئولیت های ارائه دهندگان خدمات را با استفاده از یک نگرش همه جانبه افقی تعریف می کند. در موارد خاص به منظور رعایت حقوق مشخص شده توسط کپی رایت و حقوق مربوط به آن در جامعه اطلاعاتی، برخی حمایت ها اجباری است.

برقراری تعادل بین حقوق پدیدآورندگان و منافع عمومی در محیط دیجیتال:

یکی از اصلی ترین نگرانی های قانون گذاران، ایجاد توازن بین منافع قانونی صاحبان کپی رایت و منافع عمومی جهت دستیابی به خلاقیت خصوصاً برای استفاده در امر پژوهش و آموزش است؛ همان طور که در مقدمه قرارداد جهانی کپی رایت آمده و در اصول پیشنهادی یونسکو در ارتباط با ارتقای برنامه های چند زبانه و استفاده از آنها و دسترسی جهانی به محیط شبکه در نشست سی و دوم کنفرانس عمومی در سال ۲۰۰۳ به تصویب رسیده است. در دوره دیجیتال امروز، برقراری این توازن مستحکم تر شده است. قرارداد سازمان جهانی آفرینش های فکری، زمینه

لازم را برای دستیابی به تعادل بین منافع دارندگان کپی رایت و منافع ملی، از طریق آزمون سه مرحله ای فراهم کرده است.

بر اساس این آزمون، استثنائات و محدودیت‌ها در موارد ویژه و معین نباید با استفاده طبیعی از آثار منافات داشته باشند؛ همچنین نباید بدون دلیل، منافع قانونی نویسندگان و دارندگان کپی رایت را نادیده گرفت.

همچنین دولت‌ها باید تضمین کنند که معیار فنی حفظ آثار، موانعی سرراه به‌کارگیری صحیح استثنائات و محدودیت‌های وضع شده توسط قانون ایجاد نمی‌کند. در مجموع، آن‌ها موظف‌اند در مواقعی که قوانین اجازه استفاده از آثار را بدون مجوز قانونی صاحب اثر می‌دهند، دسترسی کاربران به آثار حفظ شده را تضمین نمایند.

یونسکو به‌طور عمومی، بررسی مقایسه‌ای را در زمینه قوانین عمومی استفاده از آثار حفظ شده به منظور کمک به اهداف آموزشی و علمی و برآوردن نیاز کتابخانه‌ها با توجه به تایید مجدد و تقویت برقراری تعادل بین منافع دارندگان کپی رایت و منافع عمومی در محیط دیجیتالی رهبری می‌کند.

موضوعات دور از دسترس یونسکو در مورد تنوع فرهنگی، دستیابی به محیط شبکه و بالا بردن سطح استفاده از برنامه‌های چندزبانه، در بخش‌های گذشته مورد بحث واقع شد. با این حال، مطالعات و بررسی‌ها در مورد ارتقا و کاربرد برنامه‌های چندزبانه و دستیابی عمومی به محیط شبکه کافی نیست و یونسکو، کشورهای عضو را تشویق کرده است تا اطلاعات موجود در دسترس همگان را توسعه دهند و از این طریق برقراری تعادل بین منافع دارندگان کپی رایت

و منافع عمومی، با روزآمدشدن کپی رایت و قوانین مربوط به آن در هر کشور در ارتباط با محدودیت‌ها و موارد خاص محیط دیجیتالی، و با توجه به آزمون سه مرحله ای و پذیرش پیشرفت‌های فناوری و تاثیرات ممکن آن روی بازیابی اطلاعات، تضمین گردد.

حوزه عمومی و دسترسی آزاد :

توسعه مضمون حوزه عمومی مهم ترین راه رسیدن به یک دستیابی عادلانه و اختیاری به اطلاعات، و هدف آن تشویق در زمینه افزایش شرکت در جوامع اطلاعاتی است. یونسکو اطلاعات مربوط به حوزه عمومی را به عنوان اطلاعات قابل دسترسی و آشکار می‌شناسد که استفاده از آن‌ها خدشه‌ای به حقوق قانونی یا وظیفه امانت‌داری وارد نمی‌کند. این مورد ناظر به تمام آثار یا مطالب حقوقی‌ای است که توسط هر شخص بدون اجازه، حتی به این دلیل که حفاظت تحت پوشش قوانین بین‌المللی میسر نمی‌شود و یا به دلیل پایان یافتن حق مولف، استفاده شده است. همچنین شامل داده‌های عمومی و اطلاعات رسمی‌ای می‌گردد که به‌طور داوطلبانه از طرف دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی در دسترس همگان قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، اطلاعات قابل دسترسی همگان را شامل می‌شود اما آن را محدود نمی‌کند. آثاری که می‌توان توسط کپی رایت از آن‌ها حفاظت کرد در مواقعی که مفهوم واژه حفاظت به پایان رسیده است نیز قابل بازیابی است. در اینجا باید اشاره کرد که در کپی رایت، عبارت ” آثار در حوزه عمومی “ از آنجایی که تنها حقوق اقتصادی را در نظر دارد، معنای ویژه‌ای را در برمی‌گیرد. حقوق اخلاقی

خصوصاً حقوق مربوط به امانت‌داری و منشأ اثر، که بیشترین قوانین را برای خالق اثر در نظر می‌گیرد، اجتناب ناپذیر است و باید رعایت شود.

برخی دولت‌ها به منظور حفظ میراث فرهنگی خود استفاده از آثار حوزه عمومی را با اعطای مجوز رسمی مورد بحث قرار داده اند؛ اما دولت‌های دیگر پرداخت حق عضویت را تقاضا کرده اند و این، به معنای پرداخت مالیات برای استفاده از اطلاعات حوزه عمومی است. اعلامیه یونسکو در مورد استفاده از برنامه‌های چند زبانه و تبلیغ آن و دستیابی جهانی به محیط شبکه، دولت‌ها را بر آن داشته است تا اطلاعات قابل دسترس همگان را شناسایی کنند و منابع اطلاعات و دانش موجود در حوزه عمومی را گسترش دهند. همچنین از لحاظ مفهومی، امکان بسط و توسعه اصول مربوط به حوزه عمومی با راه حلی تحت عنوان "دسترسی آزاد" وجود دارد. این امر، امکان دسترسی به اطلاعات را بدون مسئولیت صاحبان کپی رایت فراهم می‌سازد. در این مورد، حتی اگر آثار مربوط دقیقاً متعلق به حوزه عمومی نباشند استفاده آزادانه از آن‌ها همین نتایج را در بر خواهد داشت.

یونسکو به کشورهای عضو توصیه می‌کند تا روش‌های دسترسی آزاد را توسعه دهند. در نتیجه، قابلیت دسترسی در محیط شبکه به آثار متنوع و چند زبانه و هم دستیابی به این آثار برای جامعه اطلاعاتی از اهمیت یکسان و در عین حال ویژه‌ای برخوردار است. کپی رایت در ایجاد و تولید محصولات خود و همچنین کنترل قوانین دستیابی و کاربری، سهم عمده‌ای دارد؛ و نیز با حمایت از منافع پدیدآورنده اثر و منافع عمومی، نقش مهمی را در بالا بردن خلاقیت و نشر دانش

بازی می‌کند. می‌توان نتیجه گرفت: کپی رایت نهاد و مفهومی قانونی برای استفاده از آفرینش‌های فکری است که همگان به آن علاقه مند هستند.

ضمیمه شماره ۱:

منشور جهانی یونسکو درباره تنوع فرهنگی :

این بیانیه را کنفرانس عمومی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد در خلال سی و یکمین اجلاس این سازمان در نوامبر سال ۲۰۰۱ تصویب کرده است.

کنفرانس عمومی ،

با تعهد به اجرای کامل حقوق بشر و آزادی‌های اساسی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر و سایر اسناد قانونی به رسمیت شناخته شده جهانی ، و با توجه به دو پیمان جهانی سال ۱۹۶۶ : حقوق مدنی و سیاسی و حقوق اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی ، با اشاره به مقدمه اساسنامه یونسکو که مقرر می دارد: «اشاعه گسترده فرهنگ و آموزش جامعه بشری برای (استقرار) عدالت ، آزادی و صلح جزء لاینفک کرامت و شأن انسان و وظیفه مقدسی است که همه ملت ها باید با همکاری متقابل آن را انجام دهند».

با یادآوری بند ۱ اساسنامه سازمان که انعقاد موافقتنامه‌های بین المللی لازم برای ترویج جریان آزاد افکار به وسیله کلام و تصویر را یکی از هدف‌های اساسی خود توصیه کرده است؛ با اشاره به مقررات موجود در اسناد بین المللی مصوب یونسکو در زمینه تنوع فرهنگی و اجرای حقوق فرهنگی.

با تأکید مجدد بر اینکه فرهنگ، مجموعه‌ای از خصوصیات مادی و معنوی است که یک جامعه یا گروه اجتماعی را از دیگر جوامع و گروه‌ها متمایز می‌سازد

و محدود به هنر و ادبیات نشده، بلکه شیوه‌های زندگی، راههای همزیستی، نظام های ارزشی، سنت ها و باورها را نیز در برمی گیرد،

با توجه به اینکه فرهنگ در بطن مباحثات کنونی راجع به هویت، انسجام اجتماعی و «توسعه اقتصادی مبتنی بر دانش» قرار دارد،

با تأیید این مطلب که احترام به تنوع فرهنگی، تساهل، گفتگو و همکاری در فضایی از تفاهم و اعتماد متقابل، بهترین ضامن استقرار صلح و امنیت بین المللی است،

با آرزوی همبستگی بین المللی بیشتر بر پایه پذیرش تنوع فرهنگی و آگاهی از وحدت جامعه بشری و توسعه مبادلات بین فرهنگی،

با توجه به جهانی شدن ناشی از توسعه سریع فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی جدید که از یک سو تنوع فرهنگی را به مخاطره می اندازد و از سوی دیگر برای برقراری گفتگو میان فرهنگ ها و تمدن ها شرایط جدیدی ایجاد می کند،

با آگاهی از رسالت خاصی که یونسکو در مجموعه نظام ملل متحد برای تضمین حفظ و ترویج تنوع فرهنگی مثبت دارد،

اصول و بیانیه زیر را تصویب می کند :

هویت، تنوع و کثرت گرایی:

ماده ۱. تنوع فرهنگی: میراث مشترک بشر

فرهنگ برحسب زمان و مکان، اشکال گوناگون پیدا می کند. این تنوع در اصالت و تعدد هویت‌هایی نهفته است که گروه ها و جوامع تشکیل دهنده جامعه

بشری را از یکدیگر متمایز می سازد. تنوع فرهنگی منبع تبادل ، نوآوری و خلاقیت است . همان طور که تنوع زیستی برای بقای طبیعت حیاتی است؛ تنوع فرهنگی نیز شرط ماندگاری حیات انسانی است. در این مفهوم ، تنوع فرهنگی، میراث مشترک بشری است که برای نسل کنونی و نسل های آینده باید آن را به رسمیت شناخت و حفظ کرد .

ماده ۲. از تنوع فرهنگی تا کثرت گرایی فرهنگی

در جوامع ما که تنوع آن رو به فزونی است ، تضمین تعامل موزون و تمایل به همزیستی میان ملت ها و گروه های دارای هویت های فرهنگی بسیار متنوع ضروری است. اتخاذ سیاست هایی برای مشارکت و دخالت شهروندان، ضامن انسجام اجتماعی، سرزندگی جامعه مدنی و صلح است، بنابراین کثرت گرایی فرهنگی واکنش سیاسی به واقعیت تنوع فرهنگی و جزء لاینفک ساختار دموکراتیک است و به تبادل فرهنگی و شکوفایی ظرفیت های خلاق که حیات عمومی را پایدار می سازند، منجر می شود .

ماده ۳ . تنوع فرهنگی به عنوان عامل توسعه

تنوع فرهنگی دامنه انتخاب برای همگان را گسترش می دهد و از جمله منابع توسعه است؛ نه فقط به مفهوم رشد اقتصادی، بلکه به عنوان وسیله ای برای نیل به هستی معنوی، عاطفی، اخلاقی و فکری رضایت بخش .

تنوع فرهنگی و حقوق بشر:

ماده ۴ . حقوق بشر ، ضامن تنوع فرهنگی

دفاع از تنوع فرهنگی به عنوان یک الزام اخلاقی با احترام به شأن و کرامت انسان همراه است؛ یعنی تعهد به محترم شمردن حقوق بشر و آزادی‌های اساسی به ویژه حقوق اقلیت ها و حقوق افراد بومی . نمی توان با استناد به تنوع فرهنگی، حقوق بشر تضمین شده در حقوق بین المللی را نقض کرد و یا محدود ساخت .

ماده ۵ . حقوق فرهنگی ، زمینه ساز حفظ تنوع فرهنگی

حقوق فرهنگی جزء لاینفک حقوق بشر، جهانی ، تقسیم نشدنی و همبسته است: شکوفایی تنوع خلاق نیازمند اجرای کامل حقوق فرهنگی براساس ماده ۲۷ اعلامیه جهانی حقوق بشر و ماده ۱۳ و ۱۵ پیمان اقتصادی ، اجتماعی و حقوق فرهنگی است . بنابراین همه افراد باید بتوانند آرا و اندیشه‌های خود را ابراز کنند و آثارشان را به زبانی که می‌خواهند، به ویژه زبان مادری، خلق و منتشر کنند. همگان سزاوار آموزشی مطلوب و مناسب اند که هویت فرهنگی آنان را محترم شمارد و باید بتوانند در حیات فرهنگی مورد علاقه شان مشارکت، و آداب فرهنگی خاص خود را اجرا کنند؛ مشروط به رعایت حقوق بشر و آزادی‌های اساسی دیگران .

ماده ۶ . دسترسی همگانی به تنوع فرهنگی

همراه با تضمین جریان آزاد افکار از طریق کلام و تصویر باید مراقب بود تا همه فرهنگ ها ، فرصت ابراز و شناساندن خود را داشته باشند. آزادی بیان،

کثرت گرایی در رسانه ها ، کثرت گرایی زبانی، دسترسی مساوی به هنر و دانش علمی و فناوری از جمله دانش دیجیتال، و امکان دسترسی تمامی فرهنگ ها به ابزار بیان و نشر ، ضامن تنوع فرهنگی است .

تنوع فرهنگی و خلاقیت:

ماده ۷ . میراث فرهنگی، سرچشمه خلاقیت

هرچند آفرینش ریشه در سنت های فرهنگی دارد اما تنها در ارتباط و تماس با سایر فرهنگ ها شکوفا می شود. بنابراین کلیه اشکال میراث باید حفظ گردد و به عنوان سند تجربه و آمال بشر به نسل های آینده انتقال یابد تا از این طریق خلاقیت با همه تنوعی که دارد تقویت شده، به گفتگوی حقیقی میان فرهنگ ها بینجامد.

ماده ۸ . کالاهای و خدمات فرهنگی : کالاهایی منحصر به فرد

در برابر تغییرات اقتصادی و نیز فناوری امروز، که چشم اندازهای وسیعی را برای آفرینش و نوآوری گشوده است، باید به تنوع عرضه آثار خلاق در راستای شناسایی حقوق نویسندگان و هنرمندان به عنوان حاملان هویت، ارزش ها و مفاهیم؛ توجه ویژه ای مبذول داشت و کالاهای و خدمات فرهنگی را نباید به عنوان کالاهای تجاری یا اجناس مصرفی تلقی کرد .

ماده ۹ . سیاست های فرهنگی به عنوان عوامل خلاقیت

در سیاست های فرهنگی علاوه بر تضمین جریان آزاد افکار و آثار باید شرایطی پیش بینی شود تا صنایع فرهنگی دارای توان مطرح شدن در صحنه محلی و بین المللی، امکان تولید و توزیع کالاهای و خدمات فرهنگی را داشته

باشند. هر دولت با توجه به تعهدات بین‌المللی خود سیاست فرهنگی‌اش را تدوین می‌کند و با استفاده از ابزاری که مناسب می‌داند - حمایت عملی یا تصویب قوانین لازم - آن را به اجرا در می‌آورد.

تنوع فرهنگی و همبستگی بین‌المللی:

ماده ۱۰. تقویت ظرفیت‌های آفرینش و توزیع جهانی

عدم توازن موجود در جریان و مبادله خدمات و کالاهای فرهنگی در سطح جهانی، تنوع فرهنگی را تهدید می‌کند. برای رفع این تهدید، تقویت همبستگی و همکاری بین‌المللی با هدف توانمندی کشورهای در حال توسعه و در حال گذار جهت تأسیس صنایع فرهنگی رقابتی و ماندگار در سطح ملی و بین‌المللی ضروری است.

ماده ۱۱. مشارکت میان بخش عمومی، بخش خصوصی و جامعه مدنی نیروهای بازار به تنهایی نمی‌توانند ضامن حفظ و ترویج تنوع فرهنگی، این کلید توسعه پایدار انسانی باشند؛ بنابراین، در سیاست عمومی بر همکاری و مشارکت بخش خصوصی و جامعه مدنی باید مجدداً تأکید ورزید.

ماده ۱۲. نقش یونسکو

یونسکو با توجه به صلاحیت و وظایف خود، مسئولیت‌های زیر را به عهده دارد:

الف. تشویق جهت ادغام اصول اعلامیه حاضر در راهبردهای توسعه تدوین شده در مجامع بین‌دولتی متعدد.

ب. مرجعیت و مجمع بودن برای آنکه دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های غیردولتی، جوامع مدنی و بخش خصوصی گردهم آمده، به تعریف مفاهیم و نیز تعیین هدف‌ها و سیاست‌های تنوع فرهنگی بپردازند.

پ. تداوم فعالیت‌های هنجارسازی، آگاه‌سازی و ظرفیت‌سازی در حوزه‌های مربوط به بیانیه حاضر در چارچوب صلاحیت خود.

ت. تسهیل اجرای رئوس برنامه کاری مندرج در پیوست بیانیه حاضر.

رئوس دستورکار بیانیه «تنوع فرهنگی، یونسکو»

کشورهای عضو یونسکو متعهد می‌شوند برای اشاعه و ترویج منشور تنوع فرهنگی یونسکو گام‌های مناسب را بردارند و به‌خصوص با همکاری یکدیگر در جهت تحقق اهداف زیر تلاش کنند:

۱. تعمیق مباحثات بین‌المللی درباره پرسش‌هایی که در زمینه تنوع فرهنگی مطرح می‌شود؛ به‌ویژه با توجه به رابطه آن با توسعه، تأثیرش بر سیاست‌گذاری در سطوح ملی و بین‌المللی و با در نظر گرفتن امکان تدوین یک سند حقوق بین‌المللی در زمینه تنوع فرهنگی.

۲. تلاش برای تعریف اصول، معیارها، و رویه‌ها در سطح ملی و بین‌المللی و یافتن روش‌های آگاه‌سازی و نیز الگوهای همکاری که برای حفظ و ترویج تنوع فرهنگی مناسب‌ترین‌اند.

۳. گسترش تبادل دانش و بهترین رویه‌های مربوط به کثرت‌گرایی فرهنگی به منظور تسهیل مشارکت افراد و گروه‌های دارای زمینه‌های فرهنگی گوناگون در جوامع متنوع .
۴. تلاش برای درک و تشریح مفهوم حقوق فرهنگی ، به عنوان جزء لاینفک حقوق بشر.
۵. پاسداری از میراث زبانی بشر و حمایت از حق بیان ، آفرینش و اشاعه به بیشترین تعداد ممکن زبان ها .
۶. تشویق به تنوع زبانی در کلیه سطوح آموزش ضمن محترم شمردن زبان مادری؛ همچنین ترویج یادگیری زبان‌های متعدد از سنین پایین.
۷. ارتقای سطح آگاهی عمومی نسبت به ارزش مثبت تنوع فرهنگی، از طریق آموزش و بهبود برنامه‌های درسی و نیز آموزش آموزگاران.
۸. تلفیق شیوه‌های سنتی آموزش در موارد ممکن با نظام آموزشی به منظور حفظ شیوه‌های فرهنگی مناسب و استفاده کامل از آن برای برقراری ارتباط و انتقال دانش.
۹. ترویج آموزش اطلاعات و تضمین کسب مهارت زیاده‌تر در فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی نوین به عنوان یک رشته تحصیلی و نیز ابزاری آموزشی برای کارآمدی بیشتر خدمات آموزشی.
۱۰. ترویج تنوع زبانی در فضای رایانه‌ای و تشویق به دسترسی آزاد به کلیه اطلاعات حوزه عمومی از طریق شبکه‌های بین المللی .

۱۱. مبارزه با شکاف دیجیتالی با همکاری نهادهای وابسته به نظام ملل متحد؛ از طریق ایجاد امکانات لازم برای کشورهای در حال توسعه برای دسترسی بیشتر به فناوری‌های نو و کمک به آنها برای آشنایی با فناوری‌های اطلاعاتی از طریق تسهیل گردش دیجیتالی، محصولات فرهنگی بومی، و همچنین دسترسی این کشورها به منابع آموزشی، فرهنگی و علمی دیجیتالی موجود در جهان.

۱۲. تشویق به تولید، حفظ و اشاعه مفاهیم متنوع در رسانه‌ها و شبکه‌های اطلاعاتی جهان؛ و به‌همین منظور تقویت نقش شبکه‌های عمومی رادیویی و تلویزیونی در گسترش تولیدات سمعی - بصری مطلوب، به‌ویژه تسهیل پخش چنین تولیداتی از طریق ایجاد سازوکارهای تعاونی.

۱۳. نظم راهبردها و سیاست‌های حفاظت و حمایت از میراث طبیعی و فرهنگی، به‌ویژه میراث فرهنگی معنوی و مقابله با قاچاق و انتقال غیر قانونی کالاها و خدمات فرهنگی.

۱۴. حفاظت و تجلیل از دانش سنتی، و به‌ویژه از بومیان حامل این دانش، و همچنین شناسایی و تصدیق سهم دانش سنتی به‌خصوص در ارتباط با حفظ محیط زیست و مدیریت منابع طبیعی و تلفیق دانش محلی با علوم جدید.

۱۵. تشویق روند تحرک و جابه‌جایی پدیدآورندگان، هنرمندان، پژوهشگران و روشنفکران، و توسعه طرح‌های تحقیقاتی بین‌المللی و همکاری‌های پژوهشی بین‌المللی، ضمن تلاش برای حفظ ظرفیت‌های خلاق کشورهای در حال توسعه و در حال گذار.

۱۶. تضمین حمایت از حق مؤلف و حقوق وابسته به آن به منظور توسعهٔ خلاقیت و نظام پاداش‌دهی برای طرح‌های خلاق، همراه با محترم شمردن حق دسترسی همگان به فرهنگ طبق مادهٔ ۲۷ اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر.
۱۷. مساعدت در تأسیس یا تقویت صنایع فرهنگی در کشورهای درحال توسعه و در حال گذار، همکاری برای گسترش ساختارها و مهارت‌های لازم، ایجاد بازارهای محلی پویا، و نیز تسهیل حضور محصولات فرهنگی این کشورها در بازار جهانی و شبکه‌های توزیع بین‌المللی.
۱۸. گسترش سیاست‌های فرهنگی، از جمله ترتیبات حمایتی عملی و یا چارچوب‌های حقوقی مناسب، به منظور ترویج اصول مندرج در این اعلامیه.
۱۹. مشارکت بخش‌های متفاوت جامعهٔ مدنی در تدوین سیاست‌های عمومی که هدف آن‌ها حفظ و ترویج تنوع فرهنگی است.
۲۰. تصدیق مشارکت بخش خصوصی در تقویت تنوع فرهنگی و تشویق آن، و کمک به برگزاری نشست‌هایی با هدف برقراری گفتگو میان بخش‌های دولتی و خصوصی.
- کشورهای عضو یونسکو به مدیرکل سازمان توصیه می‌کنند که به منظور هماهنگی بیشتر اقدامات مربوط به تنوع فرهنگی اهداف مندرج در این برنامه کار را در برنامه‌های یونسکو مدنظر قرار دهد و آن را به سایر نهادهای وابسته به نظام ملل متحد و نیز سازمان‌های بین‌دولتی و غیردولتی منعکس کند.

ضمیمه شماره ۲

اصول پیشنهادی مربوط به تقویت و کاربرد تکثرزبانی و دسترسی جهانی
به محیط شبکه :

این اصول توسط اجلاس عمومی سازمان سازمان یونسکو در خلال سی و
دومین نشست آن در ماه اکتبر سال ۲۰۰۳ به تصویب رسید.

مقدمه

کنفرانس عمومی ،

با تعهد به اجرای کامل موازین حقوق بشر و آزادی‌های اساسی مصرح در
منشور جهانی حقوق بشر و دیگر اسناد قانونی به رسمیت شناخته شده در پهنه
بین‌المللی و با عنایت به دو پیمان جهانی سال ۱۹۶۶ : حقوق مدنی و سیاسی و
حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ،

با به رسمیت شناختن نقش محوری و حیاتی یونسکو در زمینه اطلاعات و
ارتباطات و اجرای تصمیمات مربوط به این سازمان ، که از طرف اجلاس عمومی
یونسکو و بخش‌های مربوط به قطعنامه مجمع عمومی مطرح شده است ،

با اشاره به مقدمه اساسنامه یونسکو که مقرر می‌دارد اشاعه گسترده فرهنگ
و آموزش در جامعه بشری برای استقرار عدالت ، آزادی و صلح، جزء جدایی ناپذیر
کرامت و مقام انسان و وظیفه مقدسی است که همه ملت ها باید با همکاری
متقابل آن را انجام دهند،

با یادآوری ماده ۱ اساسنامه که انعقاد موافقت‌نامه‌های بین‌المللی لازم برای رواج جریان آزاد اطلاعات در قالب کلام یا تصویر را از جمله اهداف اساسی خود برشمرده است،

با تأیید اصول ارائه شده در بیانیه جهانی در مورد تنوع فرهنگی که توسط اجلاس عمومی یونسکو در سی‌ویکمین جلسه این سازمان به تصویب رسیده است (خصوصاً مفاد ۵، ۶، ۸)،

با ارجاع به قطعنامه اجلاس عمومی یونسکو، با توجه به ترویج برنامه‌های چندزبانه و دستیابی جهانی به اطلاعات موجود در محیط شبکه،

با پذیرش این مسئله که، توسعه فناوری جدید اطلاعات و ارتباطات فرصت‌هایی را برای اعتلای جریان آزاد اندیشه‌ها از طریق کلمات و تصاویر ایجاد کرده و همچنین چالش‌هایی را در خصوص تضمین شرکت تمام افراد در جامعه اطلاعاتی پدیدار ساخته است،

با توجه به این مسئله که تنوع زبانی در شبکه‌های جهانی اطلاعات و دستیابی عمومی به اطلاعات موجود در محیط شبکه در مرکز ثقل پایگاه‌های اطلاعاتی امروز قرار دارد و عاملی تعیین‌کننده در توسعه جامعه دانش مدار محسوب می‌شود،

با عنایت به قراردادهای بین‌المللی و موافقت‌نامه‌های مربوط به استعدادهای شخصی افراد در جهت دستیابی همگانی به اطلاعات،

با پذیرش نیازمندی به ساختار ظرفیتی، خصوصاً در کشورهای در حال توسعه، در گردآوری و کاربرد فناوری‌های جدید برای مناطقی که دچار فقر اطلاعاتی هستند،

با قبول این مسئله که آموزش‌های پایه‌ای و سواد، پیش نیاز ورود به محیط شبکه و اطلاعات موجود در آن است،

و با در نظر گرفتن تأثیرگذاری سطوح مختلف توسعه اقتصادی بر روند دستیابی به محیط شبکه و ضرورت اعمال سیاست‌های خاص و افزایش میزان انسجام بین المللی به منظور ایجاد تعادل در وضعیت ناهمگون فعلی، و پیدایش شرایط مناسب برای درک و اعتماد دو جانبه، اصول پیشنهادی زیر را بیان می‌دارد:

توسعه مفهوم و نظام‌های چند زبانه:

۱- بخش‌های خصوصی و عمومی و جوامع مدنی باید اقداماتی را در سطوح ملی، محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی در جهت تأمین منابع لازم انجام دهند و مقیاس‌های لازم را به منظور کاهش موانع زبانی و بالابردن سطح تعامل افراد در اینترنت، با ایجاد متون آموزشی، علمی و فرهنگی در اشکال دیجیتالی آن‌ها و امکان دستیابی به آن‌ها فراهم نمایند. همچنین تمام فرهنگ‌ها باید قادر به بیان مطالب به هر زبان حتی زبان‌های بومی در محیط شبکه باشند و از دسترسی به این محیط محروم نشوند.

۲- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید ساختار ظرفیتی موجود را به منظور تولید متون به زبان های محلی و بومی در اینترنت تقویت و حمایت از آن کنند .

۳- کشورهای عضو باید سیاست های ملی درستی را در مورد نظریه حضور زبان اصلی در محیط شبکه اتخاذ کرده ، آموزش زبان ، خصوصاً زبان مادری را در محیط شبکه طراحی نمایند حمایت ها و کمک های بین المللی باید در مورد کشورهای در حال توسعه منسجم تر شده ، شرایط لازم برای دسترسی آزاد به منابع مربوط به آموزش زبان به شکل الکترونیکی و بهبود مهارت های فردی را فراهم سازد .

۴- کشورهای عضو ، سازمان های بین المللی و صنایع فناوری اطلاعات و ارتباطات باید اقداماتی به منظور ارتقای همکاری های مشارکتی و توسعه آن ، انطباق با شرایط بومی ، نظام های عامل ، موتورهای جستجو و مرورگرهای وب با توانایی های گسترده چند زبانه ، واژه نامه ها و اصطلاحنامه های پیوسته انجام دهند . آن ها همچنین باید از تلاش های بین المللی در مورد خدمات ترجمه خودکار که در دسترس همگان قرار دارد و نیز نظام های زبانی هوشمند از قبیل بازیابی ، خلاصه نویسی/چکیده نویسی و درک مکالمه ، با احترام کامل به حقوق پدیدآورندگان ، حمایت نمایند .

۵- یونسکو در زمینه همکاری با سازمان های بین المللی دیگر باید ناظری فعال و متصل به شبکه ایجاد نماید تا از آن در مورد سیاست های موجود ، قوانین ، اصول فنی و فعالیت های مربوط به منابع چند زبانه استفاده شود.

تسهیل دستیابی به شبکه ها و خدمات

۶- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید از مقوله دسترسی به اینترنت در جهت فهم بیشتر حقوق بشر ، مطابق مفاد ۱۹ و ۲۷ منشور جهانی حقوق بشر حمایت کنند .

۷- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید از طریق اخذ سیاست های درست در جهت بهبود بخشیدن به جریان تمدن و جوامع مدنی ، میزان دستیابی به اینترنت را به عنوان سرویس دهنده منافع ملی افزایش دهند . همچنین اجرای درست و حمایت از چنین سیاست هایی رادر کشورهای در حال توسعه با توجه به نیازهای اساسی جامعه تضمین نمایند .

۸- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی به طور کلی باید راهکاری را در سطوح محلی، ملی ، منطقه ای و بین المللی ایجاد کنند تا از این راه ، امکان دستیابی عمومی به اینترنت و ارتباط از راه دور فراهم شود. توجه ویژه به نیازهای سازمان های ارائه دهنده خدمات عمومی و آموزشی ، موسسات غیرانتفاعی و افراد با ناتوانی های جسمی ضروری است . انگیزه های جدید در این نواحی باید به منظور ایجاد مشارکت های عمومی - خصوصی ، بهبود امکانات موجود و کاهش موانع مالی از قبیل مالیات و عوارض گمرکی تجهیزات ، نرم افزارها و خدمات اطلاعاتی پدید آید .

۹- کشورهای عضو باید با فراهم کنندگان خدمات اینترنتی در زمینه نرخ واگذاری خطوط اینترنتی در موسسات عام المنفعه نظیر آموزشگاه ها، موسسات

دانشگاهی، موزه ها، کتابخانه‌های عمومی و آرشیوها، که در هر جامعه معیاری مناسب برای سنجش میزان دسترسی به محیط شبکه است، همکاری نمایند.

۱۰ - کشورهای عضو باید از خط مشی ها و الگوهای اطلاعاتی که دسترسی تمام سطوح جامعه را به اینترنت میسر می‌سازد، حمایت کنند. این تدابیر شامل تدوین طرح‌های همگانی و تقویت جریان پیدایش اطلاعات منطقه ای و حمایت از سرآمدان و صاحب نظران عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات است. همچنین این تدابیر باید منجر به همکاری هرچه بیشتر موسسات ارائه دهنده خدمات عمومی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات شود به گونه ای که کاهش هزینه‌های دستیابی به خدمات اینترنتی را به دنبال داشته باشد.

۱۱ - اتصال به محیط اینترنت بر پایه اشتراک در هزینه‌ها که برگرفته از روحیه تعاون بین‌المللی است، باید بین فراهم‌آوردندگان خدمات اینترنتی خصوصی و غیرانتفاعی هم طراز در داخل کشور یا دیگر کشورها، اعم از در حال توسعه یا صنعتی تقویت شود.

۱۲ - سازمان‌ها و گروه‌های منطقه‌ای باید تأسیس شبکه‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را تقویت نموده، این شبکه‌ها را از طریق ظرفیت بالای ساختارهای منطقه‌ای برای اتصال هر کشور به شبکه جهانی در فضای رقابتی باز، قدرتمند سازند.

۱۳ - کوشش‌های جمعی صورت گرفته در سازمان ملل متحد باید منجر به افزایش پدیده اشتراک در اطلاعات و تجارب مربوط به کاربرد شبکه‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات و خدمات مرتبط با توسعه اجتماعی - اقتصادی،

شامل فناوری های منبع باز گردد و در عین حال موجبات ارتقای سیاست ها و ساختار ظرفیتی کشورهای در حال توسعه را فراهم سازد .

۱۴- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید سطح مشارکتی مناسبی را در حوزه مدیریت اسامی شامل مجموعه نام های به کار رفته در مقوله چند زبانی اعمال کنند.

توسعه مضمون حوزه عمومی :

۱۵- کشورهای عضو موظف اند حق دسترسی پیوسته به پیشینه های عمومی و رسمی را که به شهروندان جوامع دموکراتیک امروزی مرتبط می شود، با احترام به قلمرو خصوصی افراد و رعایت مسائل مربوط به امنیت ملی و حفظ نظم فراهم آورند. باید توجه داشت متقاضیان دسترسی به این گونه داده ها تنها مجاز به استفاده اطلاعاتی هستند. سازمان های بین المللی نیز موظف به فراهم آوردن امکان دستیابی به داده های ضروری و مرتبط با وضعیت اقتصادی یا اجتماعی برای تمام کشورها هستند .

۱۶- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید منابع اطلاعات و دانش در حوزه عمومی را شناخته، در دسترس همگان قرار دهند. از این رو سامان بخشیدن به محیط های آموزشی و یادگیری برای رشد خلاقیت مخاطبان مفید خواهد بود . بنابراین ، سرمایه گذاری مناسب در زمینه حفظ و دیجیتالی کردن اطلاعات حوزه عمومی الزامی به نظر می رسد .

۱۷- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید برنامه همکاری را با لحاظ کردن منافع عمومی و فردی به منظور تضمین دستیابی همگانی به اطلاعات در حوزه عمومی و بدون در نظر گرفتن محدودیت های فرهنگی ، اجتماعی ، اقتصادی و جغرافیایی تشویق نمایند .

۱۸- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید راهکارهای دسترسی آزاد به اطلاعات نظیر تعیین استانداردهای فنی و روشمند برای مبادله اطلاعات ، تشخیص داده های قابل انتقال و غیر قابل انتقال، و همچنین امکان دست یافتن به اطلاعات حوزه عمومی در شبکه های اطلاعاتی جهانی را تقویت کنند .

۱۹- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی لازم است سواد اطلاعاتی جامعه را در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات افزایش دهند. در این راستا ، همگانی کردن و اعتمادسازی در اجرا و استفاده از این فناوری را باید ذکر نمود . رشد اندوخته های بشری در جامعه اطلاعاتی که محتوی آموزش آزاد ، همه جانبه و فرهنگی است ، از اهمیت دوچندان برخوردار می شود؛ بدان شرط که با کسب مهارت در قلمرو اطلاعات و ارتباطات همراه باشد. آموزش فناوری اطلاعات و ارتباطات تنها به مهارت فنی افراد محدود نمی گردد ، بلکه متضمن آگاهی یافتن از اصول و ارزش های اخلاقی نیز هست .

۲۰- ارتباط نزدیک تر بخش ها و موسسات زیرمجموعه سازمان ملل متحد ، با در نظر گرفتن افزایش میزان دستیابی جهانی به اطلاعات خصوصاً در جهت بهره مند ساختن جوامع زیان دیده و کشورهای در حال توسعه از حجم عظیم اطلاعات تولید شده ، باید تقویت گردد .

- ۲۱- یونسکو در مشارکت تنگاتنگ با سازمان‌های بین دولتی فوق الذکر، وظیفه تنظیم سیاهه ای از قوانین و مقررات بین المللی و سیاست های مرتبط با تولید و توزیع اطلاعات در حوزه عمومی را برعهده دارد.
- ۲۲- تعریف و تصویب فعالیت‌ها و سرفصل‌های اخلاقی و حرفه‌ای بین تولیدکنندگان اطلاعات، کاربران و تهیه‌کنندگان سرویس‌های خدماتی با رعایت اصل آزادی بیان باید تقویت شود .

تاکید مجدد بر لزوم برقراری تعادل میان منافع دارندگان کپی رایت و منافع عمومی:

- ۲۳- کشورهای عضو در همکاری نزدیک با تمام گروه‌های ذی‌نفع ، وظیفه دارند در جهت روزآمدی مقررات کپی رایت در کشورهای مختلف و انطباق آن با محیط شبکه، تلاش خود را به کار بندند. در این راه، توجه کامل به ایجاد توازن عادلانه بین منافع نویسندگان و دارندگان کپی رایت ، و حقوق عمومی بیان شده در قراردادهای بین المللی کپی رایت و موارد مشابه ضروری است .
- ۲۴- کشورهای عضو و سازمان‌های بین‌المللی ، در صورت لزوم ، وظیفه دارند صاحبان کپی رایت و افراد ذی‌نفع را نسبت به پاره ای محدودیت ها و استثنائات مربوط به کپی رایت و حفظ حقوق مرتبط با آن آگاه نمایند و در عین حال متذکر شوند چنین استثنائات و محدودیت‌هایی صرفاً در موارد خاص وجود داشته و منافاتی با روال عادی نشر آثار ندارد. به بیان دیگر ، منافع مرتبط با حقوق صاحبان کپی رایت مطابق با منشور جهانی حق مؤلف است و تضییع نخواهد شد .

۲۵- کشورهای عضو و سازمان های بین المللی باید توسعه نوآوری های بخش فنی و تاثیر مهم آن بر دسترس پذیری اطلاعات را به دقت بررسی نموده ، سعی خود را برحفظ حقوق مرتبط با کپی رایت تحت پوشش موافقتنامه ها و قراردادهای بین المللی ، متمرکز نمایند .

اجلاس عمومی توصیه می کند، کشورهای عضو در راه کسب حمایت های فوق الذکر کوشا باشند و جهت نیل به استانداردها و مبانی پیشنهادی در بیانیه ، از انجام دادن فعالیت های قانونی و سایر اقدامات ممکن در قلمرو و منطقه تحت نفوذ خود ، خودداری نورزند.

همچنین در اجلاس عمومی به کشورهای عضو توصیه شده است که اصول پیشنهادی را با توجه به توانایی های موجود در حوزه عمومی و فردی به امر سیاست گذاری در فناوری اطلاعات و ارتباطات ، تبیین زیرساخت ها و راهکارهای استفاده از برنامه های چند زبانه در اینترنت، توسعه شبکه ها و خدمات، گسترش اطلاعات حوزه عمومی در اینترنت و نظریه های حقوقی مربوط به آفرینش های فکری تعمیم دهند .

در این اجلاس به کشورهای عضو پیشنهاد شده است تا بر اساس زبان و مؤلفه های مربوط، عملکرد خود را به سازمان گزارش داده ، نتیجه عمل به توصیه های ارائه شده از جانب یونسکو را مشخص نمایند .

ضمیمه

معانی واژه ها

- ۱- شبکه اصلی : شبکه ای است با حجم بالا ، که شبکه های با ظرفیت پایین را به هم وصل می کند .
- ۲- محدودیت ها و استثنائات کپی رایت : پیش بینی های لازم در زمینه کپی رایت و قوانین حقوقی مرتبط با آن و محدود کردن حقوق نویسندگان کپی رایت با در نظر گرفتن نشر آثار و یا موضوعات حقوق مربوط . موارد عمده چنین محدودیت ها و استثنائاتی عبارت اند از: مجوزهای اجباری، مجوزهای موقعیتی و استفاده عادلانه .
- ۳- محیط شبکه : عبارت است از جهانی مجازی برای ارتباطات الکترونیکی یا دیجیتالی در پیوند با ساختار جهانی اطلاعات .
- ۴- نام دامنه : نشانی ای است که به یک آدرس اینترنتی داده می شود و دستیابی به منابع اطلاعاتی را برای کاربران آسان می کند . مثال : <http://www.unesco.org/unesco.org>
- ۵- نظام های زبانی هوشمند : ترکیبی است از نظام های محاسبه ای سریع ، بازیابی داده ها ، و قدرت محاسبه رایانه های امروزی ، همراه با مهارت های منطقی و هوشمند و تشخیص تفاوت های جزئی که ممکن است در ارتباطات داخلی افراد وجود داشته باشد . از این رو این نظام ها قادرند شبیه سازی ارتباطات بشری را تا حد بالایی ارتقا دهند.

۶- فراهم آوردن خدمات اینترنتی: تامین کنندگان خدمات دستیابی به اینترنت.

۷- قابلیت انتقال: عبارت است از توانایی نرم افزاری و سخت افزاری ماشین‌های ارائه شده از جانب فروشندگان مختلف در اشتراک داده‌ها.

۸- فناوری‌های منبع باز: بر اساس منشأ منبع باز طراحی می‌شود که عبارت است از گواهی استاندارد ارائه شده از سوی "برنامه ابتکار منبع باز" که حاوی کد منبع مورد نظر است (دستورالعمل‌های برنامه‌ای در شکل اصلی یا به زبان‌های برنامه‌نویسی). دسترسی همگانی و رایگان به برنامه‌های رایانه‌ای، رهاورد این مسئله به شمار می‌رود.

۹- هم طرازی: عبارت است از ارتباط بین دو یا چند فراهم آورنده خدمات اینترنتی، که آن‌ها را در راه ایجاد ارتباطی مستقیم بین خود و میان بسته‌های اطلاعاتی موجود به جای استفاده از شبکه اصلی اینترنت کمک می‌کند. زمانی که ارتباط مابین بیش از دو پشتیبان باشد، تمام اطلاعات رد و بدل شده در هر فراهم آورنده خدمات اینترنتی، که اصطلاحاً نقطه هم طرازی نامیده می‌شود، ریشه در مبادله مرکزی خواهد داشت و سپس به مقصد نهایی ارسال می‌گردد.

۱۰- قابلیت انتقال: توانایی برنامه‌های نرم افزاری به کاررفته در رایانه‌های مختلف بدون نیاز به ماشین یا سخت افزاری خاص.

۱۱- اطلاعات حوزه عمومی: اطلاعات قابل دسترسی عمومی، که استفاده از آن خدشه‌ای به حقوق قانونی یا مسائل محرمانه وارد نمی‌کند. بنابر تعریف فوق، این مقوله از طرفی به تمام آثار یا موضوعاتی مرتبط است که همگان قادر به بهره

برداری از آن هستند ؛ نظیر مواردی که تحت پوشش محافظت های ملی یا بین المللی قرار ندارد و یا به دلایلی چون پایان یافتن دوره زمانی ، از شمول قوانین کپی رایت خارج است . و از دیگر سو ، داده های عمومی و رسمی تولید شده ای را دربر می گیرد که دولت ها یا سازمان های بین المللی به طور داوطلبانه در دسترس همگان قرار داده اند .

۱۲- موتور جستجو: ابزاری نرم افزاری است که مدارک را با استفاده از کلیدواژه هایی خاص و مرتب شده جستجو می کند .

۱۳- دسترسی جهانی به محیط شبکه: دسترسی یکسان و مناسب تمام شهروندان به ساختارهای اطلاعاتی به ویژه اینترنت و خصوصاً دستیابی به اطلاعات و دانش مربوط به پیشرفت های جمعی و فردی بشر .

۱۴- مرورگر وب : برنامه ای نرم افزاری که برای مکان یابی و نمایش صفحات شبکه جهانی وب به کار گرفته می شود .

ضمیمه ۳

منشور حفظ میراث دیجیتال :

این منشور توسط اجلاس عمومی یونسکو در نشست سی و دوم این سازمان در ماه اکتبر سال ۲۰۰۳ به تصویب رسیده است .

مقدمه :

کنفرانس عمومی ،

با توجه به این نکته که نابودی میراث دیجیتال به هر شکل ممکن ، شرایط نامساعدی را برای میراث همه ملت ها پدید خواهد آورد،

با یادآوری اساسنامه یونسکو که بر فراهم ساختن شرایط لازم برای نگهداری، ارتقا و اشاعه دانش در این حوزه تصریح دارد و در این راه ، نگهداری میراث جهانی، کتاب ها ، آثار هنری و بناهای تاریخی و علمی و پشتیبانی از آن ها را وجهه همت خود قرار داده است و با عنایت به برنامه ”اطلاعات برای همه“ که خط مشی این سازمان را برای مباحث و عملیات مربوط به سیاست های اطلاعاتی و محافظت از دانش ثبت شده تعیین می نماید ؛ و نهایتاً با توجه به برنامه ”حافظه جهانی“ که یونسکو بر اساس آن قصد دارد محافظت از میراث دیجیتال و دسترسی جهانی به را تضمین نماید ،

با تایید این واقعیت که منابع اطلاعاتی و نوآوری های مربوط، به طور فزاینده ای در قالب های دیجیتال تولید، توزیع و نگهداری می شود و مورد استفاده قرار می گیرد و در واقع، پدیدآورنده میراث نوینی با نام میراث دیجیتال شده است، با

آگاهی از این مسئله که دستیابی به این میراث، فرصت‌های گسترده‌ای را در تولید، برقراری ارتباط و اشتراک دانش بشری میان آحاد مردم ایجاد نموده است، با درک این واقعیت که این میراث دیجیتال در خطر نابودی قرار دارد و نگهداری آن برای استفاده نسل‌های حاضر و آینده، یکی از دغدغه‌های اساسی در پهنه جهانی است، اصول زیر و بیانیه آن را اعلام می‌دارد:

میراث دیجیتال به عنوان میراثی مشترک

ماده ۱. گستره

میراث دیجیتال دربرگیرنده منابع بی‌همتای دانش بشری و تعبیر آن است. این گنجینه، منابع فرهنگی، آموزشی، علمی و منابع رسمی در موضوعات فنی، حقوقی، پزشکی و انواع دیگر اطلاعات به شکل دیجیتال یا برگردانده شده از صورت آنالوگ به شکل دیجیتال را در بر می‌گیرد.

هنگامی که منابع به شکل دیجیتال تولید می‌شوند، شکل دیگری غیر از دیجیتال برای آن‌ها وجود ندارد.

از میان انواع گوناگون مواد دیجیتال می‌توان به نمونه‌های زیر اشاره کرد: متون، پایگاه‌های اطلاعاتی، تصاویر ثابت و متحرک، منابع صوتی و گرافیکی و نرم‌افزاری، و صفحات وب. این گروه از مواد اغلب از عمر کوتاهی برخوردارند و مواردی چون تولید هدفمند، نگهداری و مدیریت را باید درباره آن‌ها اعمال نمود. بسیاری از این منابع دارای ارزش‌ها و شناسه‌های دائمی هستند و همانند ذخایری برای استفاده نسل امروز و آیندگان باید نگهداری و حمایت شوند. این

میراث رو به رشد را می توان در هر زبان ، در هر گوشه‌ای از دنیا و در هر سطحی از دانش بشری نظاره گر بود .

ماده ۲. دستیابی به میراث دیجیتال

تضمین امکان دسترسی همگان ، هدف اساسی حفظ میراث دیجیتال است و به دنبال آن، دست یافتن به محتوای میراث دیجیتال ، خصوصاً میراث متعلق به حوزه عمومی باید از اعمال محدودیت های بی دلیل دور باشد. اطلاعات حساس و فردی نیز باید از هر گونه دست درازی در امان باشد.

این امکان وجود دارد که کشورهای عضو بخواهند با مؤسسات و سازمان های مربوط در زمینه ایجاد محیطی عملی و قانونی که شرایط دستیابی به میراث دیجیتال را تا بالاترین سطح افزایش می دهد ، همکاری کنند . در این راستا برقراری توازن عادلانه بین حقوق قانونی خالق اثر و دیگر دارندگان حقوق و همچنین منافع عمومی در مورد دستیابی به مواد میراث دیجیتال ، مطابق موافقتنامه ها و معیارهای بین المللی الزامی است .

پیشگیری از نابودی میراث دیجیتال :

ماده ۳. خطر نابودی

میراث دیجیتال جهان در معرض خطر نابودی قرار دارد. عوامل پدیدآورنده این وضعیت عبارت‌اند از زوال سریع برنامه‌های نرم افزاری و سخت افزاری ، عدم اطمینان در مورد منابع ، تعهدات و روش های مربوط به حفظ و نگهداری و فقدان قانون های حمایتی .

دگرگونی در حوزه فناوری ، تغییر در گرایش‌های موجود را در پی داشته است . تحولات دیجیتال برای دولت ها و موسساتی که قصد پیاده سازی خط مشی های حفظ و نگهداری میراث را دارند ، بسیار سریع و پر هزینه است . تهدیدهای بالقوه اقتصادی ، اجتماعی ، فکری و فرهنگی فراروی میراث دیجیتال در جایگاه عوامل بازدارنده آتی به درستی درک نشده اند.

ماده ۴. نیاز به واکنش

عدم شناسایی تهدیدهای احتمالی و رایج ، نابودی سریع و اجتناب ناپذیر میراث دیجیتال را به دنبال خواهد داشت . کشورهای عضو می توانند از عواملی نظیر تقویت ضوابط قانونی ، اقتصادی و اخلاقی در راه محافظت از میراث سود برند . ایجاد آگاهی ، و تبلیغ به منظور هشدار به سیاست گذاران و نیز برانگیختن اذهان عمومی در تبیین هر دو موضوع زیر مفید خواهد بود : توان بالقوه رسانه های دیجیتال و روش های عملی نگهداری از آن ها .

ماده ۵. پیوستگی دیجیتال

پیوستگی و دوام میراث دیجیتال امری ضروری است و باید معیارهایی را با توجه به چرخه ایجاد اطلاعات دیجیتال از مرحله تولید تا استفاده ، برای حفظ میراث دیجیتال در نظر گرفت .

نگهداری طولانی مدت از میراث دیجیتال ، از زمان طراحی نظام ها و تولید کنندگان قابل اطمینان آغاز شده است به گونه ای که این نظام ها قادر به تولید مطالب دیجیتال کامل و معتبر هستند.

معیارهای مورد نیاز :

ماده ۶. توسعه خط مشی ها و راهکار ها

با توجه به سطوح نیاز، شرایط منطقه ای، مطالب موجود و برنامه های آینده ؛ راهکارها و سیاست های مربوط به حفظ میراث دیجیتال نیاز به توسعه و گسترش دارد . هماهنگی میان دارندگان کپی رایت و حقوق مربوط به آن و سایر افراد ذی نفع در تدوین استانداردهای مشترک و سازگار با یکدیگر و همچنین توجه به مقوله اشتراک در منابع ، این توسعه را امکان پذیر خواهد ساخت .

ماده ۷. گزینش مواد برای نگهداری

اگر چه معیار اصلی تمام کشورها، انتخاب مطالب دیجیتالی مناسب برای نگهداری است و این امر بر اساس ارزش های فرهنگی ، علمی و آشکار صورت می گیرد، ولی همانند سایر موارد، وجود اختلاف در معیارهای گزینش امری طبیعی به شمار می رود. در این خصوص می توان حق تقدم را با مطالبی دانست که از ابتدا به صورت دیجیتالی تولید شده اند . اتخاذ هرگونه تصمیم و اعمال تغییرات بعدی باید به روشی حساب شده و بر اساس اصول ، سیاست ها ، فرایندها و استانداردهای تعریف شده انجام پذیرد .

ماده ۸ . حفظ میراث دیجیتال

کشورهای عضو برای تأمین حفاظت از میراث دیجیتال خود نیاز به قوانین و ساختارهای سازمانی مناسب دارند . قوانین مربوط به آرشیو و مادی که به طور قانونی یا داوطلبانه به کتابخانه ها ، آرشیوها ، موزه ها و مؤسسات عمومی ارسال می شود ، باید در بر گیرنده آثار دیجیتال نیز باشد.

دستیابی به محتویات میراث دیجیتال در چارچوب محدودیت‌های منطقی و بدون توجه به پیشداوری‌های مربوط به نشر عادی باید تضمین شود. وجود زیرساخت‌های فنی و قانونی به منظور اعتبار بخشیدن به میراث دیجیتال و حفظ تدابیر یا اصلاحات مربوط به میراث فرهنگی ضروری است.

ماده ۹. حفظ میراث فرهنگی

اعمال محدودیت بر میراث دیجیتال معمولاً امکان پذیر نیست چرا که این آثار با توجه به ماهیت خود، بدون هیچ‌گونه محدودیت زمانی، مکانی، فرهنگی و یا نوع، در اختیار همگان قرار دارند. این ویژگی سبب می‌گردد اقلیت‌های جامعه قادر به برقراری ارتباط و گفتگو با اکثریت باشند و مخاطبان خاص به مخاطبانی با گستره جهانی تبدیل شوند.

حفظ و دسترس پذیری میراث دیجیتال همه مناطق، کشورها و جوامع، تضمینی در جهت آشنایی تمامی اقوام، ملت‌ها، فرهنگ‌ها و زبان‌ها با این مسئله مهم است.

مسئولیت‌ها

ماده ۱۰. نقش‌ها و مسئولیت‌ها

ممکن است کشورهای عضو، یک یا چند سازمان را به‌منظور به‌عهده گرفتن مسئولیت همکاری در زمینه حفظ میراث دیجیتال و دسترس پذیری منابع موجود تعیین کنند. تقسیم وظایف و اولویت‌ها می‌تواند بر اساس مهارت‌ها و نقش‌های موجود صورت پذیرد.

معیارهای مورد نظر عبارت‌اند از :

- ۱- لزوم همکاری توسعه‌دهندگان برنامه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، پدیدآورندگان، ناشران، تولیدکنندگان و آفرینندگان مطالب دیجیتالی، به‌علاوه بخش‌های خصوصی دیگر با کتابخانه‌های ملی، آرشیو‌ها، موزه‌ها و دیگر سازمان‌های دست‌اندرکار میراث عمومی در فرآیند پاسداری از میراث فرهنگی.
- ۲- توسعه آموزش و پژوهش، و تقسیم تجربه‌ها و دانش مربوط میان مؤسسات و سازمان‌های حرفه‌ای.
- ۳- تشویق دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی خصوصی و عمومی، در جهت تضمین محافظت از داده‌های پژوهشی.

ماده ۱۱. همیاری و مشارکت

- حفظ میراث دیجیتالی مستلزم تلاش‌های مداوم دولت‌ها، ناشران، پدیدآورندگان، صنایع و مؤسسات مرتبط است.
- با توجه به تقسیمات دیجیتالی رایج، تقویت همکاری‌ها و رایزنی‌های بین المللی، تمام کشورها را قادر می‌سازد تا سطح تولید، اشاعه و حفظ میراث دیجیتالی و نیز دستیابی به آن‌ها را افزایش دهند.
- همچنین صنایع، ناشران و رسانه‌های ارتباط جمعی باید سطح دانش و مهارت‌های فنی خود را ارتقا بخشند.
- عواملی چون آموزش، برنامه‌های آموزشی، اشتراک منابع و اشاعه یافته‌های پژوهشی، در روند همگانی کردن دسترسی به روش‌های حفاظت دیجیتالی کاملاً مؤثر است.

ماده ۱۲. نقش یونسکو

یونسکو با توجه به قوانین و وظایف خود عهده‌دار موارد زیر است:

- ۱- تصویب اصول تنظیم شده در این منشور با توجه به برنامه‌های سازمان، و همچنین بالا بردن سطوح اجرایی تحت نظارت سازمان ملل متحد و توسط سازمان‌های دولتی و غیردولتی؛ با توجه به حفظ میراث دیجیتال.
- ۲- یونسکو در جایگاه سازمان مرجع، محل نشست‌هایی است که در آن کشورهای عضو، سازمان‌های بین‌المللی دولتی و غیردولتی، انجمن‌ها و بخش‌های خصوصی گرد هم می‌آیند تا اهداف، سیاست‌ها و طرح‌های مربوط به حفظ میراث دیجیتالی را پایه‌ریزی کنند.
- ۳- افزایش سطح همکاری، آگاهی، استانداردهای قانونی و دستورالعمل‌های فنی، به منظور حمایت از حفظ میراث دیجیتال.
- ۴- تصمیم‌گیری بر اساس تجارب به دست آمده از برنامه‌ریزی شش سال آینده برای به‌عمل‌درآوردن منشور حاضر و دستورالعمل‌های آن، و توجه به تقاضاهای موجود در زمینه تعیین ابزار استاندارد در جهت ارتقاء و حفظ میراث دیجیتالی.

National Library and Archives of the I.R. of Iran

Cultural and linguistic diversity in the information society, c2003

Translator: Gholam-Reza Amirkhani

Editor: Fahimeh Ghani-nejad

Circular: 1000 Copies

Litography: Tasvir

Printing house & Bindary: Dana

Date: 2005

Price: \$30

N.L.I. Card Number: M83-43180

National Library & Archives of the I.R. of Iran
Ganjineh Asnad Building, Sh. Haqqani Expressway Op. Sh. Keshvari
Stadium. 15486, Tehran, Iran. Tel: +(21)2255868, Fax: +(21)2900279

Cultural and Linguistic Diversity in the Information Society

Unesco

**National Library and Archives of the I.R. of Iran
2005**